

RAPORTTEJA 132

METSÄHALLITUKSEN METSÄSTYS- JA KALASTUSLUPA-ASIAKKAIDEN RAHANKÄYTÖN ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET

URSZULA ZIMOCH, HANNU TÖRMÄ, SUSANNA KESKINARKAUS, MIKKO RAUTIAINEN
JA JOUKO KINNUNEN

METSÄHALLITUKSEN METSÄSTYS- JA KALASTUSLUPA-ASIAKKAIDEN RAHANKÄYTÖN ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET

URSZULA ZIMOCH¹, HANNU TÖRMÄ¹, SUSANNA KESKINARKAUS¹,
MIKKO RAUTIAINEN² JA JOUKO KINNUNEN³

2014

1. Helsingin Yliopisto, Ruralia-instituutti
2. Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut
3. Ålands statistik- och utredningsbyrå

METSÄHALLITUS

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

Julkaisija Helsingin yliopisto
Ruralia-instituutti
www.helsinki.fi/ruralia

Kampusranta 9 C
60320 SEINÄJOKI

Lönnrotinkatu 7
50100 MIKKELI

Sarja Raportteja 132

Kannen kuva Mikko Rautiainen

ISBN 978-952-10-8512-3
978-952-10-8513-0 (pdf)

ISSN 1796-0622
1796-0630 (pdf)

ESIPUHE

Metsästyksellä ja kalastuksella on tärkeä rooli suomalaisten virkistyksessä. Koska monia sosiaalisesti tärkeitä ilmiöitä on helpompi hahmottaa rahassa, haluttiin metsästys- ja kalastusmatkailunkin taloudellinen arvo selvittää sekä näiden matkailijoiden kulutuksen osalta sekä laajemminkin aluetaloudellisten vaikutusten kannalta.

Poikkitieteellinen yhteistyö on hyvin hedelmällistä moniulotteista ilmiötä tutkittaessa. Helsingin yliopisto ja Metsähallitus pystyvät yhteistyössä tuottamaan sellaista tieteellistä tietoa, jolla on selkeä käytännön arvo. Tämän tutkimuksen tuloksena on julkisen raportin lisäksi arviointityökalu aluetalousvaihtuksia varten.

Tämän raportin työstämiseen on osallistunut hyvin moni henkilö. Kirjoittajien lisäksi erityiskiitoksen suuresta työpanoksesta ansaitsevat Outi Hakala, Anne Matilainen, Karoliina Sarajärvi, Sami Kurki ja Jukka Bisi.

Tutkijat

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	7
ABSTRACT	8
SANASTO	9
TAUSTA	11
AINEISTO JA MENETELMÄT	13
TULOKSET	15
Metsästäjien demografinen profiili	15
Metsästäjien koti- ja metsästysmaakunnat	15
Matkustaminen	17
Syy matkalle.....	17
Matkustusseurue.....	17
Metsästysmatkan pituus ja käytetty aika (matkustusaika & matkan kesto).....	18
Majoittuminen.....	20
Metsästäjien kulutus	21
Lyhytaikaisen pienriistaluvan ostaneet metsästäjät.....	21
Pienriistan kausiluvan ostaneet metsästäjät.....	23
Hirvenmetsästäjät.....	24
Karhunmetsästäjät.....	25
Kalastajien profiili ja kulutus	26
Muut kalastusluvut.....	29
ALUETALOUSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI	30
Johdatus aluetaloudellisen vaikuttavuuden arviointimenetelmiin	30
RegFin-aluemalli	31
CGE-mallinnuksen tulokset	31
Metsähallituksen arviointityökalu	33
Työkalun rakentamisen vaiheet.....	33
Työkalun käyttö.....	33
Mallinnusesimerkki.....	34
Metsästäjien ja kalastajien aluetaloudelliset vaikutukset Lapissa vuonna 2013.....	34
Lupamäärien tai niiden jakaumien muutosten aluetaloudelliset vaikutukset Lapissa.....	34
Kahden laskentamenetelmän tulosten vertailu.....	34
JOHTOPÄÄTÖKSET	38
KIRJALLISUUS	40
Liite 1 a. Tutkimukseen osallistuneiden metsästäjien lähtömaakuntien ja lupamaakuntien väliset yhteydet.....	41
Liite 1 b. Tutkimukseen sallistuneiden kalastajien lähtömaakuntien ja lupamaakuntien väliset yhteydet.....	42
Liite 2. Metsähallituksen myymät luvat vuonna 2013.....	43
Liite 3. Metsästysmatkailijoiden osuudet lupamyynnistä.....	44
Liite 4a. Metsästysmatkailijoiden keskimääräinen rahankäyttö lupamaakunnissa.....	45
Liite 4b. Maakunnan metsästäjien keskimääräinen rahankäyttö lupamaakunnissa.....	48
Liite 5. Esimerkkikysely.....	51

KUVAT

Kuva 1.	Suomen metsästäjien ikäjakauma.....	15
Kuva 2.	Kotimaakunta – a) kanalinnumetsästäjät sekä b) vesilintujen ja jänisten metsästäjät ..	16
Kuva 3.	Kotimaakunta – pienriistan metsästäjät (kausilupa)	16
Kuva 4.	Kotimaakunta – hirvenmetsästäjät	17
Kuva 5.	Kotimaakunta – karhumetsästäjät	17
Kuva 6.	Metsästysalueelle tehtävän yhdensuuntaisen matkan pituus kilometreissä.	18
Kuva 7.	Matkan kokonaiskesto (mukaan lukien meno- ja paluumatkaan käytetty aika/päivät) ..	19
Kuva 8.	Majoitus lupamaakunnassa	21
Kuva 9.	Virkistyskalastajien ikäjakauma	26
Kuva 10.	Kotimaakunta – virkistyskalastajat.....	27
Kuva 11.	Kalastusalueelle tehtävän yhdensuuntaisen matkan pituus kilometreissä – virkistyskalastajat.....	27
Kuva 12.	Matkan kokonaiskesto (mukaan lukien meno- ja paluumatkaan käytetty aika/päivät) – virkistyskalastajat	27
Kuva 13.	Majoitus lupamaakunnassa – virkistyskalastajat	28
Kuva 14.	Työkalun rakentamisen vaiheet	33
Kuva 15.	Esimerkki työkalun käytöstä, Lappi vuonna 2013.....	35
Kuva 16.	Esimerkki työkalun käytöstä kun uusien lupien määrä muuttuu, Lappi, verrattuna vuoteen 2013.....	36

TAULUKOT

Taulukko 1.	Metsästäjille myytävien lupien maakuntakohtainen jakauma	12
Taulukko 2.	Keskimääräiset kustannukset kustannuserittäin (euroa/henkilö/matka) – pienriistan metsästäjät (lyhytaikainen lupa).....	22
Taulukko 3.	Keskimääräiset kokonaiskustannukset matkaa, lupaa sekä metsästyspäivää kohden – pienriistan metsästäjät (lyhytaikainen lupa)	22
Taulukko 4.	Keskimääräiset kustannukset kustannuserittäin (euroa/henkilö/matka) – pienriistanmetsästäjät (kausilupa)	23
Taulukko 5.	Keskimääräiset kokonaiskustannukset matkaa, lupaa sekä metsästyspäivää kohden – pienriistanmetsästäjät (kausilupa).....	23
Taulukko 6.	Keskimääräiset kustannukset kustannuserittäin (euroa/henkilö/matka) – hirvenmetsästäjät	24
Taulukko 7.	Keskimääräiset kokonaiskustannukset matkaa, lupaa sekä metsästyspäivää kohden – hirvenmetsästäjät.....	24
Taulukko 8.	Keskimääräiset kustannukset kustannuserittäin (euroa/henkilö/matka) – karhunmetsästäjät.....	25
Taulukko 9.	Keskimääräiset kokonaiskustannukset matkaa, lupaa sekä metsästyspäivää kohden – karhunmetsästäjät.....	25
Taulukko 10.	Virkistyskalastajille myytävien lupien maakuntakohtainen jakauma.	26
Taulukko 11.	Kalastusmatkojen kesto.	27
Taulukko 12.	Keskimääräiset kustannukset kustannuserittäin (euroa/henkilö/matka) – virkistyskalastajat.....	28
Taulukko 13.	Keskimääräiset kokonaiskustannukset matkaa, lupaa sekä kalastuspäivää kohden – virkistyskalastajat	29
Taulukko 14a.	Metsästyksen aluetaloudellinen vaikutus – alueellinen BKT ja kotitalouksien kulutus.....	32
Taulukko 14b.	Kalastuksen aluetaloudellinen vaikutus – alueellinen BKT ja kotitalouksien kulutus	32
Taulukko 15.	Kahden metsästäjien ja kalastajien rahankäytön aluetaloudellisten vaikutusten arviointimenetelmän tulosten vertailu	37

TIIVISTELMÄ

VALTIO TARJOAA ERÄNKÄYNTI-MAHDOLLISUUKSIA KYMMENILLE TUHANSILLE

Valtio omistaa yhteensä 12 miljoonan hehtaarin laajuiset maa- ja vesialueet, joiden metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia hallinnoi Metsähallitus. Vuonna 2013 myytiin yli 81 000 metsästyslupaa sekä 71 000 kalastuslupaa.

Metsähallitus toteutti vuonna 2013 kyselytutkimuksen, jossa kerättiin tietoa metsästäjien ja kalastajien rahankäytöstä eräretkiensä aikana. Kustannukset jaoteltiin kauppaan, majoitukseen, ravintoloihin, paikallismatkoihin sekä ohjelma- ja virkistyspalveluihin kohdistuviksi. Kuluja tarkasteltiin matka-, päivä- ja lupakohtaisesti. Kustannukset pyydettiin kohdentamaan sen mukaan, aiheutuivatko ne metsästys- tai kalastusalueella (ts. lupamaakunnassa), kotimaakunnassa vai näiden välisen matkan aikana.

Aiemmissä tutkimuksissa on selvitetty metsästysmatkailun vaikutusta tiettyihin alueisiin (Matilainen & Keskinarkaus, 2010; Keskinarkaus, Matilainen & Kurki, 2009). Tässä Metsähallituksen sekä Maa- ja metsätalousministeriön rahoittamassa Metsähallituksen metsästys- ja kalastuslupa-asiakkaiden rahankäytön aluetaloudelliset vaikutukset -tutkimuksessa arvioidaan metsästyksen ja kalastuksen aiheuttamia aluetaloudellisia vaikutuksia maakunnissa, joissa on valtion metsästys- tai kalastusalueita.

REGFIN-MALLI MAHDOLLISTAA ALUETALOUSVAIKUTUSTEN ARVIOINNIN

Maakuntakohtaisten aluetalousvaikutusten arvioinnissa käytettiin RegFin-mallia, joka on alueellinen laskettava yleisen tasapainon malli (engl. Computable General Equilibrium model, CGE). Lisäksi RegFin-malli toimii pohjana Excel-pohjaiselle arviointityökalulle. Aluetalousvaikutusten

arvioinnissa tarkastelun kohteina olivat keskeiset taloudelliset mittarit: alueellinen bruttokansantuote (ABKT), kotitalouksien kulutus ja työllisyys.

CGE RegFin-laskentametsästäjä ottaa huomioon tuotanto-, tulo- ja suhteellisten hintojen muutosten vaikutukset. Tuottajien, kuluttajien ja julkisen vallan käyttäytyminen perustuu vakiintuneisiin mikro- ja makrotaloustieteen teorioihin. Metodi ottaa huomioon alueilla olevat resurssirajoitteet, kuten riittäkö työvoima tai fyysinen pääoma taloudellisten olosuhteiden muuttuessa. CGE-lähestymistapa on kehittyneempi aluetaloudellisten vaikutusten arvioinnin lähestymistapa kuin lineaariset, kiinteisiin kertoimiin perustuvat tekniikat, koska CGE-malli huomioi myös suhteellisten hintojen muutokset, joita tapahtuu aluetalouden sopeutuessa taloudellisten olosuhteiden muutokseen. CGE-malli laskee työllisyyden muutoksen monen tekijän yhteisvaikutuksena. Arvio perustuu muutoksiin selittävässä tekijöissä, joita ovat työn tuottavuus, tuotannon määrä, työn korvattavuus fyysisellä pääomalla ja reaali-palkat.

METSÄSTÄJIEN JA KALASTAJIEN KULUTUS TUO KYMMENIÄ MILJOONIA KOHDEMAAKUNTIIN

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että metsästäjien ja kalastajien kulutuksella on vaikutusta kohdealueiden talouteen. Vuonna 2013 valtion alueilla metsästävät ja kalastavat eränkävijät kuluttivat 33,4 miljoonaa euroa. Kulutuksen vaikutukset lupamaakuntien BKT:hen olivat 7 miljoonaa euroa, työllisyyteen 86,5 henkilötyövuotta ja kotitalouksien kulutukseen 36,7 miljoonaa euroa.

Tulosten perusteella on ilmeistä, että metsästäjät ovat merkittävä kotimainen matkailijaryhmä sellaisena jaksona, joka pääasiallisesti osuu matkailusesongin ulkopuolelle.

ABSTRACT

A state enterprise, Metsähallitus, administers state-owned land and water areas in Finland covering approximately 12 million hectares. One of the official administrative duties of Metsähallitus is to provide hunting and fishing opportunities for citizens. In 2013, more than 81,000 hunting licenses and 71,000 fishing licenses were granted. The purpose of this study is to evaluate the impact of the license holders' personal expenditures on regional economies.

Previous similar studies were focused on particular areas or regions (Matilainen & Keskinarkaus, 2010; Keskinarkaus, Matilainen & Kurki, 2009). This paper, based on the Evaluation of Regional Economic Impacts of Hunting and Fishing Customers of Metsähallitus–project, financed by Metsähallitus and the Finnish Ministry of Agriculture and Forestry, is the first attempt to evaluate the regional economic impact of all types of hunting and fishing activities in the whole country.

In 2013, Metsähallitus carried out a survey that provided information on the money usage by the license holders during their hunting and fishing trips. The personal expenditures were categorised as following: trade, accommodation, restaurants, local public transport, and entertainment. The expenditures were analysed in detail per trip, per day of a trip, and per license. The expenditures were allocated between the region where the license was valid (the license region), the home region, and “on the way” between those two.

RegFin, a comparative-static regional Computable General Equilibrium (CGE) model was used in this study to calculate the wider economic impacts at a regional level. Additionally RegFin model was used as an engine for an Excel-based assessment tool. The assessment of the regional economic impacts focused on basic economic indicators such as the regional gross domestic product (GDP), household consumption, and employment.

The results of the study indicate that hunters and fishers' personal expenditures have an impact on license region economy. In 2013, hunters and fishers on state-owned land spent 33.4 million euro. Those expenditures increased regional GDP by 7 million euro, created 86,5 person working years, and produced 36.7 million euro worth of household consumption.

Based on the results, it is evident that hunters and fishers are a significant domestic tourist group, which mostly travels outside the typical tourism season.

CGE modelling is a proper research method for the assessment of the regional economic impacts of the money usage. CGE RegFin model can be used to evaluate the impacts resulting from changes in production, income and relative prices. The behaviour of producers, consumers and government is based on established micro and macroeconomic theories. The method takes into account the constraints of regional resources, such as whether there is available sufficient amount of labour or physical capital as economic conditions change. CGE modelling is a more sophisticated method of regional economic impact assessment than linear techniques since the CGE model takes into account the relative price changes that take place in the regional economy when the economic conditions change. In addition, it should be noted that the regional labour, physical capital and land quantities may be limited. CGE calculations take into account these factors and are not based on fixed multipliers. CGE RegFin model calculates the change in the employment by combining many factors. The evaluation is based on changes in the explanatory factors which are the productivity of labour, production, relative prices, the substitutability between labour and physical capital and real wages.

SANASTO

KÄSITE	SELITYS
Metsästysmatkailija	Vastaaja, joka matkusti metsästämään tai kalastamaan kotimaakuntansa ulkopuolelle.
Oman maakunnan metsästäjä	Vastaaja, joka matkusti metsästämään tai kalastamaan asuinmaakuntansa rajojen sisäpuolella.
Lupatyyppe	Metsähallituksen myymän metsästys- tai kalastuslupan tyyppi (mm. kanalin- tulupa, hirvenmetsästyslupa, karhunmetsästyslupa, virkistyskalastuslupa).
Lupamaakunta, kohdemaakunta	Maakunta, jonka alueella vastaajan vierailema metsästys- tai kalastuskohde sijaitsee.
Lähtömaakunta, kotimaakunta	Maakunta, jossa vastaaja asuu ja josta hän aloitti metsästys- tai kalastusmatkansa.
Kululajit	Metsästäjien ja kalastajien rahankäyttö eri toimialoilta (kauppa, yöpyminen jne.).
Shokki	Taloudellisissa olosuhteissa tapahtuva muutos (tässä metsästäjien ja kalastajien rahankäytön vaikutus yksityiseen kulutukseen).
Toimiala	Tilastokeskuksen toimialaluokituksen 2008 mukainen toiminta.
ABKT	Alueellinen bruttokansantuote (ABKT = yksityinen kulutus + investoinnit + julkinen kulutus + vienti – tuonti + kaupan ja kuljetusten marginaalit + varastojen muutos).
Suora vaikutus	Vaikutus, joka kohdistuu toimialalle jolla shokki tapahtuu.
Välillinen vaikutus	Vaikutus, joka kohdistuu kohdetoimialaa palveleville muille toimialoille ala- ja ylävirtaan toiminnan arvoketjussa.
Aiheutettu vaikutus	Vaikutus, joka syntyy kun suora- ja välillinen vaikutus alkaa ohjata tulonmuodostusta ja kulutusta.
Kerroinvaikutus	Välillisen ja aiheutetun vaikutuksen summa.
Kokonaisvaikutus	Suoran ja kerroinvaikutuksen summa.

TAUSTA

Metsähallitus on valtion liikelaitos, jonka hallinnassa on reilut 12 miljoonaa hehtaaria valtion omistamia maa- ja vesialueita. Metsähallituksen tehtävänä on hoitaa ja käyttää valtion omistamia alueita niin, että ne hyödyttävät suomalaista yhteiskuntaa mahdollisimman hyvin. Metsähallituksen eräpalveluiden lakisäätöinen tehtävä on luoda eränkävintämahdollisuuksia suomalaisille. Metsästys- ja kalastusmahdollisuudet valtion maille järjestetään lupamyynnistä saatavalla rahoituksella. Toiminnan tulee olla ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä. Ekologinen kestävyys turvaa riista- tai kalakantojen jatkuvuuden kun taas sosiaalinen kestävyys puolestaan merkitsee asiakkaiden tasaveroista kohtelua sekä sitä, että sidosryhmien tarpeet huomioidaan lupia myönnettäessä.

Vuonna 2013 valtion alueille myytiin yli 150 000 metsästys- ja kalastuslupaa. Maantieteellisesti luvat painottuvat sinne, missä valtion maat ja eräkohteet sijaitsevat, eli erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomeen. Lupa-asiakkaat käyttävät matkoillaan rahaa mm. majoitukseen, päivittäistavaroihin, polttoaineeseen sekä palveluihin ja tämä rahankäyttö vaikuttaa aluetalouteen. Lupa-asiakkaiden lisäksi valtion alueiden eränkävintämahdollisuuksia hyödyntävät sadattuhannet yleiskalastusoskeudella kalastavat sekä noin 55 000 metsästyslain 8 §:n nojalla pohjoisessa metsästävä henkilöä, joilla on vapaa metsästysosikeus asuinkunnassaan sijaitsevilla valtion mailla. Valtion maiden metsästysmahdollisuuksia hyödyntävät myös alueita vuokraavat henkilöt.

Valtion maille myydään metsästyslupia pienriistan, hirven ja suurpetojen metsästykseseen. Metsästyslupien määrä on kiintiöity sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden varmistamiseksi. Metsähallituksen metsästysluvista eniten myydään lyhytaikaisia 1-7 vuorokauden mittaisia pienriistalupia. Kanalintuluvalla voi metsästää kaikkea pienriistaa, mutta pohjoisimmilla alueilla kanalinnuista vain riekkoa. Vesilintu- ja jänisluvalla metsästetään kaikkea muuta pienriistaa kuin kanalintuja. Kanalintujen metsästysaika on pääsääntöisesti 10.9.–31.10. lintukannasta riippuen. Vesilintuja metsästetään 20.8.–31.12., metsäjänistä 1.9.–28.2. ja riekkoa Ylä-Lapissa 10.9.–31.3.

Vuonna 2013 myytiin lähes 41 000 kanalintu lupaa sekä lähes 8 400 vesilintu- ja jänislupaa. Lähes kolmannes kanalintujen metsästäjistä suuntaa Lappiin kun taas muun pienriistan metsästäjät suosivat tasaisemmin Keski-Suomea, Pohjois-Pohjanmaata ja Lappia. Myydyistä kanalintuluvista lähes 80 prosenttia kohdistuu neljän maakunnan alueelle. Neljä viidestä kanalintujen metsästysmatkasta kohdistuu Lappiin, Kainuuseen, Pohjois-Pohjanmaalle tai Pohjois-Karjalaan. Kanta-Häme, Päijät-Häme, Satakunta ja Etelä-Pohjanmaa ovat pienriistan metsästysmatkan kohteena alle neljäsosä prosentissa vastauksista. Vesilintujen ja jänisten kohdalla suosituimpia kohdealueita olivat Keski-Suomi, Lappi, Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu.

Vuonna 2013 Metsähallitus myi yli 2 300 kausilupaa pienriistan metsästämiseen. Näistä suurin osa kohdistui Pohjois-Karjalaan vaikka Keski-Suomikin on suosittu kausilupa-alue. Hirvenmetsästysalueita on kymmenen maakunnan alueella. Suurin osa metsästäjistä metsästää kolmessa pohjoisessa maakunnassa.

Hirvenmetsästyksen valtion mailla tarvitaan sekä pyyntilupa että aluelupa, jolla haetaan hirvenmetsästysaluetta seurueen käyttöön. Aluelupa myönnetään koko pyyntikaudeksi. Etusijalle hakemusprosessissa asetetaan seurueet, joilla ei ole muuta hirvenmetsästysmahdollisuutta. Pohjois-Suomessa seurueessa on oltava vähintään 10 henkeä ja samalla hirvenmetsästysalueella voi metsästää useampi seurue yhtä aikaa. Hirvenmetsästyskausi alkaa syyskuun viimeisenä lauantaina ja päättyy vuoden lopussa.

Henkilökohtaisia suurpetojen metsästyslupia myydään pääsääntöisesti karhunmetsästykseseen. Lupa on voimassa joko koko kauden (20.8.–31.10.) tai yhden vuorokauden ajan. Lähes kaikki luvat ostetaan kauden mittaisina. Lupia myydään poronhoitoalueelle sekä sen ulkopuolella erityisesti Kainuuseen ja Pohjois-Karjalaan. Poronhoitoalueella karhunmetsästys tapahtuu maa- ja metsätalousministeriön asettaman kiintiön puitteissa, muualla Suomen riistakeskuksen myöntämien pyyntilupien rajoissa. Vuonna 2013 karhunmetsästäjille myytiin 2 900 metsästyslupaa. Karhunmetsästysluvista 56 prosenttia kohdistuu poronhoitoalueelle

(Lapin maakunta, Koillismaan seutukunta, Pudasjärvi, Hyrynsalmi, Suomussalmisekä osia Iin, Utajärven ja Puolangan kunnista), 30 prosenttia Pohjois-Karjalaan ja 13 prosenttia Kainuuseen sekä noin prosentti Keski-Pohjanmaalle.

Metsähallituksen tarjoamia kalastuslupia ovat virkistyskalastusluvut, viehekalastusluvut, pyydyskalastus- ja ravustusluvut sekä ammattikalastusluvut. Lisäksi valtion vesillä voi kalastaa onkimalla ja pilkkimällä sekä ns. yleiskalastusoikeuksilla. Ylä-Lapissa on erityiskalastusoikeuksia paikallisille asukkaille. Virkistyskalastuslupia myydään yli kuuteenkymmeneen erityiskohteeseen (jokia, järviä ja vesistöjä), joita kehitetään ja hoidetaan aktiivisesti. Kohteissa on joko luontaisesti lisääntyvät arvokalakannat tai niitä hoidetaan poikasten tai pyyntikokoisten kalojen istutuksin. Kalastus näissä kohteissa tapahtuu yksinomaan vapavälinein. Kohteissa on mukana myös ns. yhteislupa-alueita, joissa on myös yksityistä vedenomistusta, mutta joille Metsähallitus hoitaa luvanmyynnin. Virkistyslupa on voimassa rajoitetun ajan kolmes-

ta tunnista viikkoon. Joillekin alueille myydään myös kausilupia. Virkistyskalastuskohteista yli puolet sijaitsee Lapissa. Lapin eteläpuolellakin virkistyskalastuskohteiden vuotuiset kävijämäärät ovat merkittäviä. Virkistyskalastuskohteiden ulkopuolella vapakalastusta voi harjoittaa Metsähallituksen valtakunnallisella vieheluvalla. Valtion vesialueiden pyydyskalastusluvut on tarkoitettu mm. verkoilla, rysillä ja katiskalla tapahtuvaan kotitarvekalastukseen. Lupa on voimassa kalenterivuoden ajan.

Valtion maille tapahtuvan laajamittaisen lupa-myynnin vuoksi haluttiin selvittää myös metsästäjien ja kalastajien kulutuksen määrää ja vaikutusta aluetalouksiin. Samalla haluttiin luoda työkalu, jonka avulla voidaan jatkossakin arvioida aluetalousvaikutuksia. Metsähallituksen sekä Maa- ja metsätalousministeriön tilaama *Metsähallituksen metsästys- ja kalastuslupa-asiakkaiden rahankäytön aluetaloudelliset vaikutukset* – tutkimus alkoi toukokuussa 2013 ja päättyi kesäkuussa 2014.

Taulukko 1. Metsästäjille myytävien lupien maakuntakohtainen jakauma

Kanalintujen metsästys	%	Vesilintujen ja jänten metsästys	%	Pienriistanmetsästys	%	Hirvenmetsästys	%	Karhunmetsästys	%
Lappi	30 %	Keski-Suomi	18 %	Pohjois-Karjala	35 %	Lappi	43 %	Poronhoito-alue	56 %
Kainuu	22 %	Pohjois-Pohjanmaa	13 %	Keski-Suomi	17 %	Kainuu	28 %	Pohjois-Karjala	30 %
Pohjois-Pohjanmaa	14 %	Lappi	13 %	Lappi	12 %	Pohjois-Pohjanmaa	20 %	Kainuu	13 %
Pohjois-Karjala	12 %	Kainuu	12,5 %	Pirkanmaa	9 %	Pohjois-Karjala	4 %	Keski-Pohjanmaa	1 %
Keski-Suomi	7 %	Pohjois-Karjala	9,5 %	Pohjois-Savo	6,5 %	Keski-Pohjanmaa	1 %	-	-
Pohjois-Savo	5 %	Kanta-Häme	9 %	Pohjois-Pohjanmaa	6 %	Keski-Suomi	1,5 %	-	-
Pirkanmaa	3 %	Etelä-Savo	6 %	Kainuu	5 %	Pirkanmaa	1 %	-	-
Etelä-Savo	2 %	Pirkanmaa	5,5 %	Keski-Pohjanmaa	5 %	Pohjois-Savo	0,7 %	-	-
Keski-Pohjanmaa	2 %	Pohjois-Savo	5 %	Etelä-Pohjanmaa	3 %	Etelä-Savo	0,4 %	-	-
Kanta-Häme	1 %	Keski-Pohjanmaa	3 %	Satakunta	1,5 %	Etelä-Pohjanmaa	0,4 %	-	-
Etelä-Pohjanmaa	1 %	Satakunta	2 %	-	-	-	-	-	-
Päijät-Häme	0,5 %	Päijät-Häme	2 %	-	-	-	-	-	-
Satakunta	0,5 %	Etelä-Pohjanmaa	1,4 %	-	-	-	-	-	-
-	-	Varsinais-Suomi	0,1 %	-	-	-	-	-	-

AINEISTO JA MENETELMÄT

METSÄSTYS

Talousvaikutusten arvioinnin edellytyksenä oli luotettava ja laaja tieto metsästäjien ja kalastajien rahankäytöstä matkallaan. Metsähallitus keräsi tiedon Webropol-kyselytutkimuksella, joka lähetettiin syksyllä 2013 Metsähallitukselta metsästyks- tai kalastusluvan valtion alueille ostaneille henkilöille. Vastaajille, jotka olivat ilmoittaneet joko sähköpostiosoitteensa tai puhelinnumerosa ja sallivat suoramarkkinoinnin, lähetettiin sähköposti tai tekstiviesti, joka ohjasi heidät kyselyyn. Kohderyhmä sai kaksi muistutusta kahden viikon sisällä ensimmäisestä viestistä sekä vielä yhden muistutuksen ennen kyselyn sulkeutumista.

Kyselyt suunniteltiin erikseen kalastajille, lyhytaikaisen metsästykslupan hankkineelle ja koko metsästykskauden mittaisen luvan hankkineelle. Kuluja pyydettiin arvioimaan viimeisimmän kalastus- tai metsästyksmatkan osalta. Kukin vastaus koski yhtä metsästyksmatkaa joskin joitain matkoja varten oli hankittu useampi kuin yksi lupa.

Lyhytaikaisten lupien kohdalla kysely lähetettiin kerran viikossa niille, jotka olivat ostaneet luvan edelliselle viikolle. Kysely lähetettiin lupakohtaisesti paitsi jos asiakas oli saman viikon aikana ostanut useamman luvan samaan kohteeseen. Tällöin kysely lähetettiin vain yhden kerran. Kausilupa-asiakkaille lähetettiin elokuun ja marraskuun välisenä aikana kolmesta neljään pyyntöä osallistua tutkimukseen. Henkilöitä pyydettiin arvioimaan kulut yhden, tyypillisen matkan osalta sekä vastaavien matkojen lukumäärän kaudessa.

Noin 65 % kaikista lyhytaikaisen kanalituluvan tai jänis- ja vesilintuluvan ostaneista metsästäjistä oli tavoitettavissa sähköpostitse. Kysely lähetettiin 17 297 kertaa ja vastauksia saatiin 4697, joista kanalinnumetsästäjiltä noin 4300. Pienriistan kausiluvan osalta kysely lähetettiin sähköpostitse 763 henkilölle ja vastauksia kertyi 520 kappaletta.

Karhunmetsästykslupien kohdalla kysely lähetettiin sähköpostitse yhteensä 1823 kertaa. Vastauksia saatiin 440 kappaletta. Karhulupien kohdalla tarkasteltiin poikkeuksellisesti kaikkia Lapissa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa asuvia metsästäjiä maakunnan sisäisinä metsästäjinä, jos heidän

metsästykslupansa kohdistuu poronhoitoalueelle. Koska hirvenmetsästyksen alueumat ovat seuruekohtaisia, seurueen yhteyshenkilölle lähetettiin sähköpostitse pyyntö välittää kysely eteenpäin seurueensa metsästäjille. Niitä seurueen jäseniä, joiden sähköpostiosoite oli tiedossa, lähestyttiin myös henkilökohtaisesti. Hirvenmetsästäjiltä saatiin yhteensä 690 vastausta.

Koska Pohjoisen-Suomen vapaan metsästysoikeuden alueella metsästäjillä on oikeus metsästää valtion mailla omassa kunnassaan, ostavat Pohjois-Suomen metsästäjät metsästykslupia luonnollisesti harvemmin kuin 8 §:n alueen ulkopuolella metsästävät.

KALASTUS

Kalastajista kysely lähetettiin Metsähallituksen virkistyskalastus-, viehekalastus-, pyydyskalastus- tai ravustusluvan ostaneille. Sähköpostilla oli tavoitettavissa n. 38 % asiakkaista. Aineisto kerättiin kesän ja syksyn aikana 2013. Kalastusta koskeva kysely lähetettiin 10536 kertaa ja vastauksia saatiin yhteensä 1960. Lappiin suuntautuneet luvat olivat virkistyskalastusvastauksissa yliedustettuna (yli 60 % tutkimukseen osallistuneista kalastajista vastasi Lappiin kohdistunutta matkaa koskien), mikä on hyvä huomioida valtakunnallisia keskiarvoja tarkasteltaessa.

Kalastuskyselyn ulkopuolelle jäivät asiakkaat, jotka hankkivat lupansa Metsähallituksen yhteistyötoimijoilta ns. vihkomyyntistä, mutta vihkolupien osuus kokonaisyntistä on hyvin marginaalinen. Selvityksen ulkopuolelle jäivät myös jokamiehen-, yleiskalastus- sekä erityisoikeudella valtion vesillä kalastaneet henkilöt. Tulokset perustuvat 1 812 vastaukseen virkistyskalastajilta ja 116 vastaukseen muilta kalastajilta. Kumpaakin otosta voidaan pitää edustavana.

CGE-MALLINNUS

Suorien talousvaikutusten tutkimisen lisäksi haluttiin arvioida rahankäytön aluetaloudellisia vaikutuksia CGE-mallinnuksella jotta talousvaikutuksista saataisiin luotettava kokonaiskuva.

Aluetalousvaikutukset arvioitiin maakuntatasolla (ts. NUTS 3-alueiden tasolla).

Metsästäjät ja kalastajat jaettiin kahteen ryhmään aluetaloudellisen tarkastelun mahdollistamiseksi:

1. metsästys/kalastusmatkailijoihin, jotka matkustavat metsästämään tai kalastamaan oman kotimaakuntansa ulkopuolelle
2. omassa kotimaakunnassaan metsästäviin ja kalastaviin

Vuoden 2013 lupamyyntimäärät selvitettiin Metsähallituksen asiakasjärjestelmistä. Metsästys/kalastusmatkailijoiden ja maakunnan kalastajien/metsästäjien osuudet arvioitiin hyödyntäen edellisten lisäksi saalispalautejärjestelmien tietoja. Karhunmetsästyksen osalta matkailijoiden osuudet arvioitiin kyselyyn annettujen vastausten perusteella.

Matkailijoiden kulutuksesta noin 70 prosenttia kohdistuu lupamaakuntaan. Loput 30 prosenttia kulutuksesta kohdistuu kotimaakuntaan ja eri alueille matkan varrella. Aluetalouslaskelmissa huomioitiin ainoastaan lupamaakunnassa tapahtuva kulutus.

Aluetaloudelliset vaikutukset on laskettu lupakohtaisista kustannuksista. Lyhytaikaisilla luvilla metsästävät tai kalastavat hankkivat yleensä enemmän kuin yhden luvan matkaa kohden. Kes-

kimääräiset matkakohtaiset kustannukset jaettiin keskimääräisellä matkakohtaisella lupamäärällä, jotta saatiin keskimääräiset kustannukset yhtä lupaa kohden.

Arvioinnissa hyödynnettiin RegFin-aluemallia, joka on laskettava yleisen tasapainon malli (eng. Computable General Equilibrium model, CGE). RegFin-malli räätälöitiin arviointiin sopivaksi. Metsästyksen ja kalastuksen aluetaloudellisten vaikutusten arvioimiseksi muodostettiin 150 skenaariota, joita kuvataan Metsähallituksen arviointityökalua käsittelevässä luvussa. Skenaarioiden perusteella RegFin-mallilla arvioitiin, miten Metsähallituksen metsästys- ja kalastuslupa-asiakkaiden rahan käyttö vaikuttaa erilaisiin aluetaloudellisiin mittareihin.

Kyselytutkimuksesta saadun aineiston perusteella laskettiin kutakin maakuntaa ja lupatyyppiä koskevat, lupamaakuntaan kohdistuvat keskimääräiset kustannukset.

Kun vastaajat jaettiin maakunnassa asuviin ja matkailijoihin, joissakin tapauksissa vastauksia saatiin vain muutamia (1–5 kappaletta). Näissä tapauksissa alueet yhdistettiin ”vähäisen edustuksen alueiksi”, joihin kuului muutama kymmenen vastaajaa. Näin saatuja keskimääräisiä kustannuksia käytettiin kaikkien sellaisten alueiden kohdalla, joissa edustus oli vähäistä.

Kuva Mikko Rautiaisen

TULOKSET

METSÄSTÄJIEN DEMOGRAFINEN PROFIILI

Suurin osa kyselyyn vastanneista metsästäjistä oli miehiä. Naisten osuus jäi 2 – 5 % vastaajista, mikä vastaa tyyppillistä suomalaisen metsästäjäjoukon sukupuolijakaumaa. (Keskinarkaus, Matilainen & Kurki 2009)

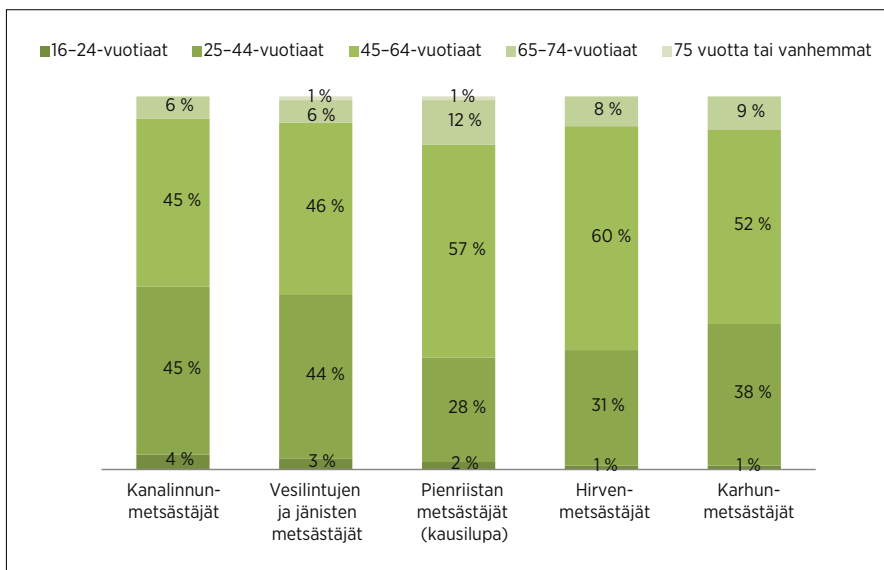
Lyhytaikaisen pienriistaluvan hankkineista metsästäjistä lähes saman verran (noin 45 %) kuuluu sekä ikäryhmään 25–44-vuotiaat kuin ikäryhmään 45–64-vuotiaat. Suurriistan metsästäjistä ja kausiluvan haltijoista sen sijaan reilusti yli puolet on yli 45-vuotiaita

METSÄSTÄJIEN KOTI- JA METSÄSTYS-MAAKUNNAT

Koti- ja kohdemaakuntia koskeva tieto on tärkeää, koska metsästäjien matkustama matka vaikuttaa heidän kulutukseensa (liite 1a.).

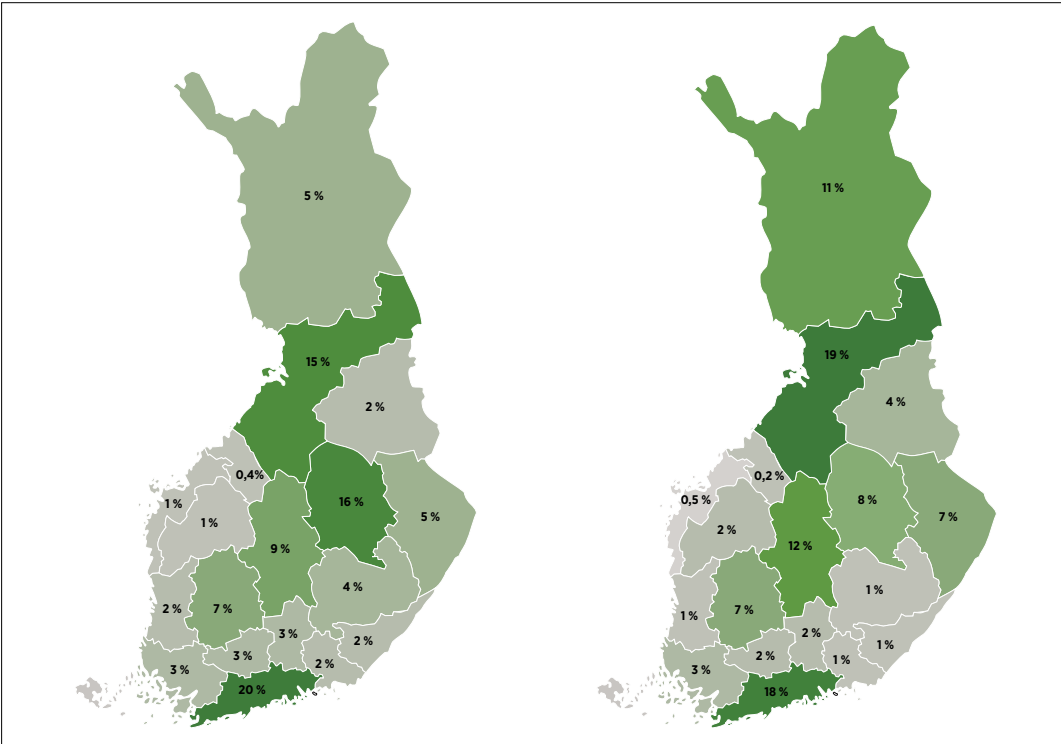
Kanalinnunmetsästäjiä asuu kaikkialla Suomessa, mutta suurin osa valtion maille luvan ostaneista metsästäjistä tulee Uudeltamaalta. Vesilintujen ja jänisten metsästäjien kotimaakunta on useimmin Pohjois-Pohjanmaa tai Uusimaa.

Valtaosa (73 %) kanalinnunmetsästäjistä matkustaa oman maakuntansa ulkopuolelle metsästämään. Kanalinnuilla metsästysmatkailijoiden osuus on suurin Lapissa. Suurin osa (75 %) kanalinnunmetsästäjistä ostaa ainoastaan yhden luvan metsästysmatkaa kohden. Yksi viidestä ostaa kaksi tai kolme lupaa per kausi. Keskimäärin yksi kanalinnunmetsästäjä ostaa 1,33 lupaa per kausi. Yhden päivän lupia kanalinnunmetsästyksen ostetaan eniten Pohjois-Savon (32 %) ja Pohjois-Pohjanmaan (27 %) alueille. Molemmissa maakunnissa kotimaakunnassaan metsästävien osuus on suuri. Koko maassa joka kolmas kotimaakunnassaan metsästävä valitsee lyhimmän lupatyyppin. Pisimmät, seitsemän päivää voimassa olevat luvat ovat suosituimpia Lapissa, jossa niiden osuus on 16 % kaikista myydyistä kanalintuluvista.

Kuva 1. Suomen metsästäjien ikäjakauma

16 METSÄHALLITUKSEN METSÄSTYS- JA KALASTUSLUPA-ASIAKKAIDEN RAHANKÄYTÖN ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET
 URSZULA ZIMMOCH, HANNU TÖRMÄ, SUSANNA KESKINARKAUS, MIKKO RAUTIAINEN JA JOUKO KINNUNEN

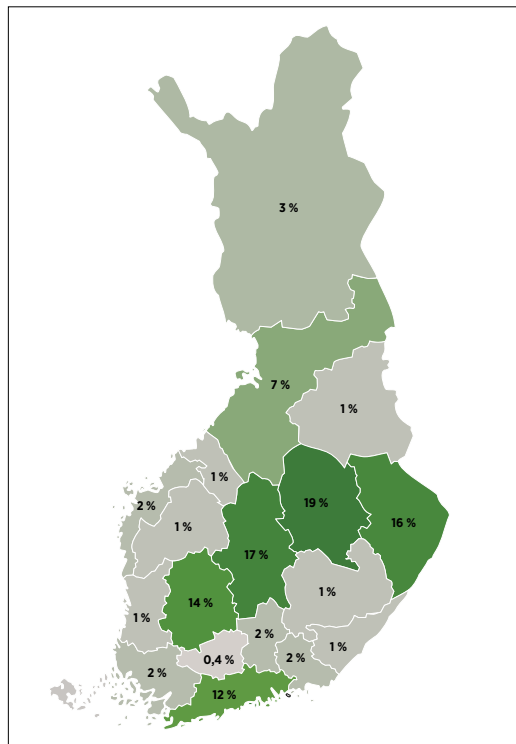

Kuva 2. Kotimaakunta – a) kanalinnunmetsästäjät sekä b) vesilintujen ja jänisten metsästäjät (lyhytaikainen lupa).

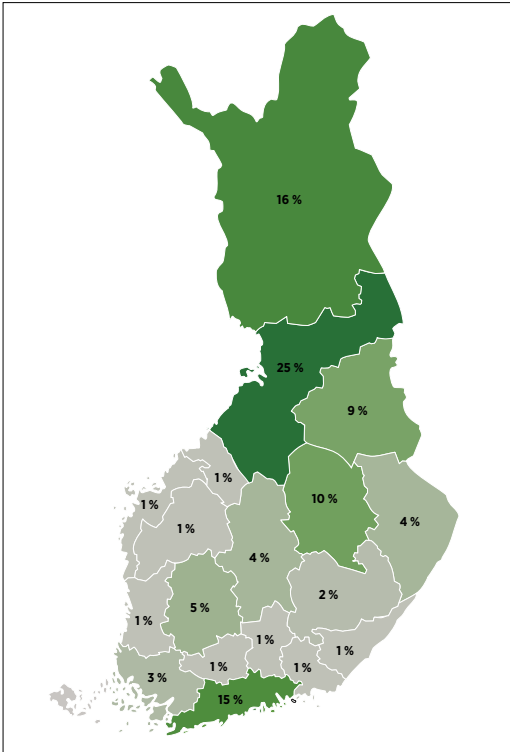
Myös vesilintujen ja jänisten metsästäjistä suurin osa (60 %) metsästää muualla kuin kotimaakunnassaan. Keskimäärin vesilintu- ja jänislupia ostetaan kaudella 1,3 kappaletta metsästäjää kohden. Vesilintujen ja jänisten kohdalla yhden päivän luvat ovat suosituimpia Keski-Suomessa (70 %), jossa kotimaakunnassaan metsästävien osuus on suurin. Pisimpiä, yli 7-päiväisiä lupia ostetaan eniten Lappiin (10 %).

Pienriistan kausiluvan haltijoista suurin osa asui Pohjois-Savossa, Keski-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa. Hieman yli puolet (53 %) osti pienriistan kausiluvan oman kotimaakuntansa ulkopuolelle. Yhden kausiluvan haltija voi kauden aikana tehdä useita metsästysmatkoja alueelle. Kausiluvan hankkinut pienriistanmetsästäjä matkustaa lupa-alueelle keskimäärin 2,7 kertaa kauden aikana.

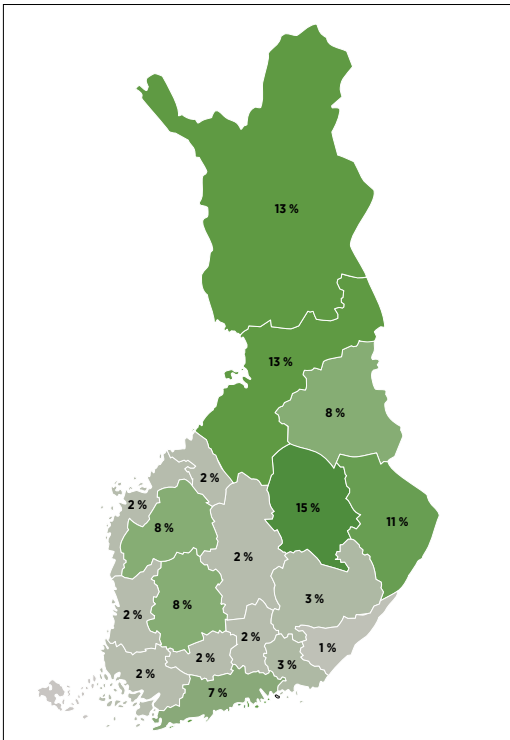
Hirvenmetsästäjiä asuu eniten Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa, Uudellamaalla ja Pohjois-Savossa. Keski-Suomen, Etelä-Savon ja Pohjois-Savon alueella hirvestävät käyvät metsästävässä yli 3 kertaa kauden aikana. Hirvenmetsästäjät ovat ahkeria liikkumaan ja ainoastaan Pohjois-Pohjanmaalla suurin osa tarkastelluista metsästäjistä asuu maakunnassa. Hirvenmetsästäjä tekee kaudessa keskimäärin 2,6 matkaa lupa-alueelle. Omassa

Kuva 3. Kotimaakunta – pienriistan metsästäjät (kausilupa).

Kuva 4. Kotimaakunta - hirvenmetsästäjät.

Kuva 5. Kotimaakunta - karhumetsästäjät.

maakunnassaan metsästävät käyvät hirvenmetsästyksessä keskimäärin yhden matkan enemmän kuin maakunnassa vierailevat metsästäjät. Kainuussa omassa maakunnassa osallistutaan hirvenmetsästyksen keskimäärin 4 kertaa per kausi. Lapissa oman maakunnan asukkaat osallistuvat hirvenmetsästyksen 3,2 kertaa ja muista maakunnista Lappiin tulevat noin 1,7 kertaa metsästyskauden aikana.

Pohjois-Savo, Lappi ja Pohjois-Pohjanmaa ovat useimmin karhunmetsästäjien kotimaakuntia. Karhunmetsästäjät lähtevät metsästämään 2,3 kertaa kaudessa. Oman maakunnan metsästäjät tekevät kaudessa keskimäärin yhden matkan enemmän kuin metsästysmatkailijat. Poronhoitoalueella omalla alueellaan poroa metsästävät tekevät noin kolme matkaa per kausi.

MATKUSTAMINEN

SYY MATKALLE

78 % kanalinnumetsästäjistä sekä 65 % vesilintujen ja jänisten metsästäjistä tekee matkan ensisijaisesti metsästystä varten. Pohjois-Suomeen kohdistuneilla matkoilla metsästyksen rinnalla on usein joku muu yhtä tärkeä motiivi. Kausiluvalla metsästäville metsästys on matkan ensisijainen syy 77 % matkustajista. Kainuuseen ja Lappiin suuntaavat metsästäjät mainitsivat useimmiten muunkin motiivin matkalle. Hirven kohdalla metsästys on matkan ensisijainen tarkoitus 85 % metsästäjistä ja karhun kohdalla 82 % metsästäjistä.

MATKUSTUSSEURUE

Valtaosa (60 %) kanalinnumetsästäjistä matkustaa ystäviensä kanssa. Perheenjäsentensä kanssa matkustaa 18 prosenttia ja yksin 17 prosenttia kanalinnumetsästäjistä. Loput metsästäjät matkustavat esimerkiksi liikekumppaneidensa kanssa. Lappiin kohdistuvilla matkoilla joka viides metsästäjä matkustaa yhdessä perheenjäsentensä kanssa. Kanalinnumetsästäjien metsästysmatkoille osallistuu yleisimmin kaksi henkilöä (35 %). Seuraavaksi yleisimmin matkan tekee kolme (18 %), yksi (17 %) tai neljä (14 %) henkilöä. Suurimmat ryhmät (vähintään seitsemän metsästäjää) suuntaavat tyyppillisesti Lappiin ja Kainuuseen.

Suurin osa (55 %) vesilintujen ja jänisten metsästäjistä käy metsästysmatkalla ystäviensä kanssa, kun taas 18 % tekee matkan oman perheensä kanssa. Joka viides vesilintujen ja jänisten metsästäjä matkustaa yksin. Loput seitsemän prosenttia metsästäjistä matkustaa esimerkiksi liikekumppa-

neidensa kanssa. Yksin tehtävien metsästysmatkojen osuus on suurin Pohjois-Savossa (90 %), kun taas maan pohjoisosiin matkustetaan useimmin ystävien kanssa. Vesilintujen ja jänisten metsästäjien matkoilla ryhmä koostuu useimmin (38 prosenttia matkoista) kahdesta henkilöstä. Matkoja tehdään lisäksi yksin (22 %) sekä kolmen (15 %) ja neljän (11 %) hengen ryhmissä. Viisi prosenttia matkoista tehdään ryhmissä, joihin kuuluu vähintään seitsemän metsästäjää – niin kanalintujen kuin vesilintujen ja jänisten metsästäjien kohdalla. Suurissa ryhmissä tehdyt vesilintujen ja jänisten metsästäjien matkat kohdistuvat useimmiten (38 prosenttia matkoista) Kainuuseen.

Kahdeksassa prosentissa kanalinnunmetsästäjien ja seitsemässä prosentissa vesilintujen ja jänisten metsästäjien matkoista matkaryhmään kuuluu vähintään yksi alle 15-vuotias.

Kausiluvalla pienriistaa metsästävät matkustavat useammin yksin (36 %) kuin lyhytaikaisten lupien kohdalla. Metsästysmatkalla käydään useimmiten ystävien kanssa (44 prosenttia matkoista). Oman perheensä kanssa matkan tekee 16 prosenttia metsästäjistä. Yksin matkustavien metsästäjien osuudet ovat suurimpia (53 %) Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa. Yleisimmin matkaryhmät koostuvat kahdesta (31 %), kolmesta (16 %) tai neljästä (10 %) henkilöstä. Hieman yli kuudessa prosentissa tapauksista matkalle osallistuu vähintään seitsemän henkilöä. Suurten ryhmien matkat kohdistuvat useimmin Pohjois-Karjalaan (70 %). Seitsemässä prosentissa metsästysmatkoja ryhmään kuului vähintään yksi alle 15-vuotias.

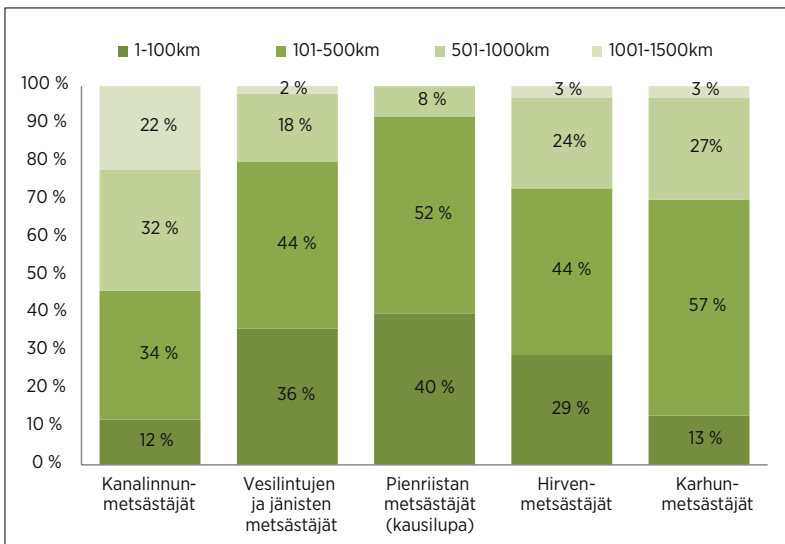
Ainoastaan 11 prosenttia hirvenmetsästäjistä matkustaa yksin. Useimmin (40 %) hirvenmet-

sästysmatkalle matkusti yhdessä yli seitsemän henkilöä. Seuraavaksi yleisimmin ryhmät koostuvat kahdesta (17 prosenttia matkoista), yhdestä (11 %) tai kolmesta (10 %) henkilöstä. Loput metsästäjät matkustavat 4–7 hengen ryhmissä. Suurin osa metsästysmatkoista (73 %) tehdään ystävien kanssa, kun taas kahdeksan prosenttia matkoista tehdään oman perheen kanssa. Alle 15-vuotiaita osallistuu hirvenmetsästysmatkoille 13 prosentissa matkoista.

Useimmat metsästäjät (80 %) tekevät karhunmetsästysmatkan ystäviensä kanssa, kuusi prosenttia matkoista tehdään perheen kanssa ja noin kaksi prosenttia matkoista tehdään esimerkiksi liikekumppaneiden kanssa. Vastaaajista 12 prosenttia matkustaa yksin. Yksin matkustavien metsästäjien osuus on suurin poronhoitoalueella, jonne kohdistuvista matkoista 16 prosenttia tehdään yksin. Yleisimmin (23 %) karhunmetsästysmatkan tekevä ryhmä koostuu kahdesta henkilöstä. Seuraavaksi yleisimmin matkalle osallistuu yli seitsemän (14 prosenttia matkoista) tai kolme (14 %) henkilöä tai matka tehdään yksin (12 %). Muut matkaryhmät koostuvat 4–7 matkustajasta. Kainuuseen kohdistuvilla matkoilla ryhmäkoko on suuri, sillä 40 prosentissa matkalle osallistuu vähintään seitsemän henkilöä.

METSÄSTYSMATKAN PITUUS JA KÄYTETTY AIKA (MATKUSTUSAIKA & MATKAN KESTO)

Useimmissa (66 %) kanalinnunmetsästäjien tekemissä matkoissa meno- ja paluumatkaan kuluu aikaa alle vuorokausi. Yhden tai kahden vuorokau-

Kuva 6. Metsästysalueelle tehtävän yhdensuuntaisen matkan pituus kilometreissä.

den ajan matkustaa 30 % metsästäjistä. Hieman alle neljä prosenttia kanalinnunmetsästäjistä kulluttaa kolme tai useampia vuorokausia edestakaisella matkalla lupa-alueelle. Metsästysalueelle on matkaa kotoa suurin piirtein yhtä monella yli kuin alle 500 km.

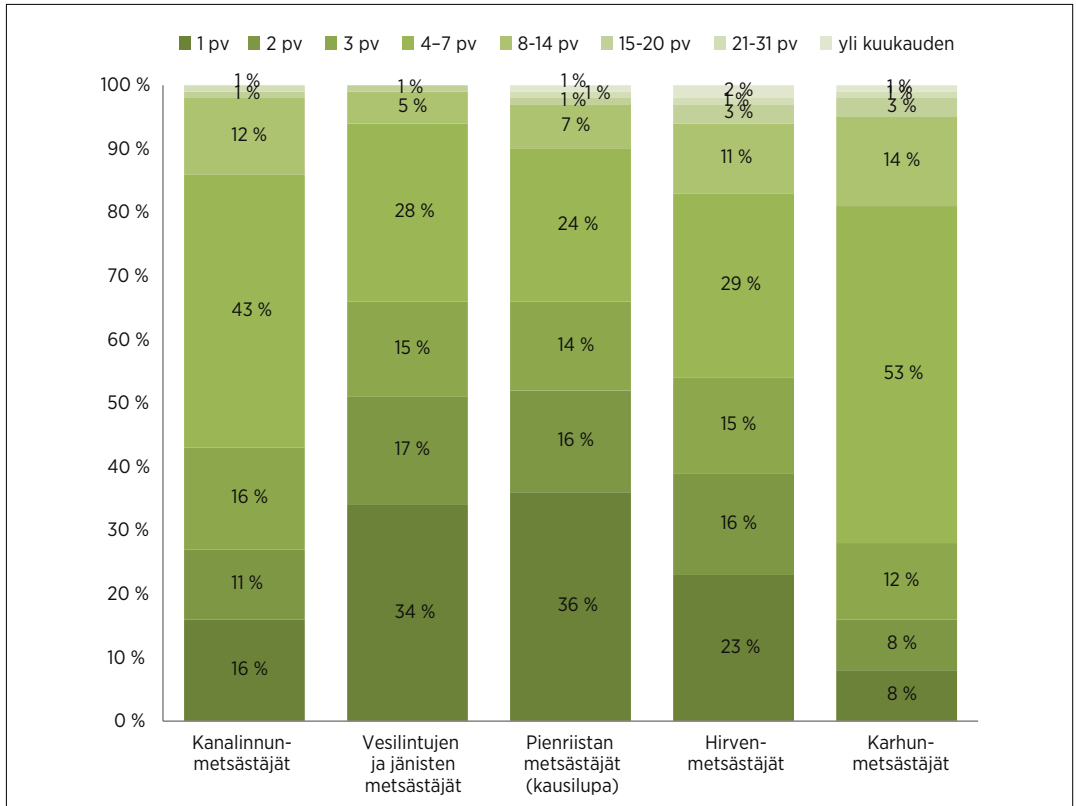
Kanalinnunmetsästäjien matkojen kokonaiskesto jakautuvat melko tasaisesti vaihdellen yhdestä päivästä kahteen viikkoon. Alle kaksi prosenttia metsästysmatkoista kestää yli kahden viikon ajan. Näistä matkoista 85 % kohdistuu Lappiin ja Kainuuseen. Päivän mittaisten metsästysmatkojen osuus on suurin Pirkanmaalla, jossa 43 prosenttia metsästysmatkoista kestää yhden päivän ajan. Sen sijaan Lapissa vain viisi prosenttia metsästysmatkoista on päivän mittaisia.

Vesilintujen ja jänisten metsästäjien tekemissä matkoissa 77 % metsästäjistä edestakainen matka metsästysalueelle kestää alle vuorokauden. Joka viides metsästäjistä matkustaa yhden tai kaksi vuorokautta. Hieman alle kolme prosenttia metsästäjistä tekee matkan, jossa edestakainen matkustusaika kestää kolme tai useampia vuorokausia. Vesilintujen ja jänisten metsästäjien tekemät matkat ovat matkan pituuden osalta lyhyempiä

kuin kanalinnunmetsästäjien tekemät matkat.

Vesilintujen ja jänisten metsästäjien matkoista 35 % kestää kokonaisuudessaan yhden päivän. Kahdesta neljään päivään kestävät matkat ovat vesilintujen ja jänisten metsästäjien joukossa yhtä suosittuja kuin kanalinnunmetsästäjien kohdalla: noin 44 % matkoista kestää 2–4 päivää. Vesilintujen ja jänisten metsästäjien tekemistä matkoista kymmenen prosenttia kestää 1–2 viikkoa. Yli kahden viikon mittaiset metsästysmatkat ovat jopa harvinaisempia kuin kanalinnunmetsästäjien kohdalla, sillä tällaisten matkojen osuus on prosentti. Päivämatkojen osuus on suurin Kanta-Hämeessä (74 %) ja Keski-Suomessa (65 %). Keski-Suomen osalta tulos on yhdenmukainen sen kanssa, että maakuntaan kohdistuu eniten kilometrimäärältään lyhyitä matkoja. Lappiin puolestaan kohdistuu 66 % yli kaksi viikkoa kestävästä matkoista.

Lyhytaikaisten pienriistaluvan ostaneiden pismimmät matkat (yli 1000 kilometriä) kohdistuvat Lappiin. Keski-Suomeen tehdään puolestaan lyhyitä matkoja, sillä 24 prosenttia kanalinnunmetsästäjien sekä 35 prosenttia vesilintujen ja jänisten metsästäjien matkoista on enintään 50 kilometrin pituisia.

Kuva 7. Matkan kokonaiskesto (mukaan lukien meno- ja paluumatkaan käytetty aika/päivät).

Kausilupien kohdalla osassa (80 %) matkoista edestakainen matka-aika on alle vuorokauden mittainen. Tämä tulos on yhdenmukainen metsästysmatkojen pituuden kanssa: yli 90 % metsästysmatkoista tehdään enintään 500 km päähän. Ainoastaan 15 % matkoista matka-aika on yhteensä yksi tai kaksi vuorokautta ja viidessä prosentissa tapauksista vähintään kolme vuorokautta. Päivän kestävien matkojen osuus on suurin Keski-Suomessa (54 %).

Edestakainen matka-aika hirvenmetsästysmatkoilla on useimmiten (67 %) vähemmän kuin yksi vuorokausi. Matka-aika on yksi tai kaksi vuorokautta yhdessä tapauksessa neljästä. Neljä prosenttia metsästäjistä käyttää matkustamiseen aikaa kolmesta viiteen päivään. Yhtä monella metsästäjällä matkustamiseen kuluu yli viisi vuorokautta. Kilometrimerkittäisesti lyhyiden matkojen osuus on suurin Pohjois-Pohjanmaalla, jossa 13 prosenttia matkoista on enintään 50 kilometrin pituisia. Pohjois-Pohjanmaalla on myös eniten omassa maakunnassaan metsästäviä.

Hirvenmetsästysmatka kestää yleensä kokonaisuudessaan yhdestä kolmeen päivään. Tällaisten matkojen osuus on yli puolet metsästysmatkoista. Yli kaksi viikkoa kestävät matkat ovat melko harvinaisia (4 %). Joka viides metsästysmatka Lappiin kestää yli viikon, kun taas joka kolmas metsästysmatka Pohjois-Karjalaan kestää vain yhden päivän.

Useimmilla (59 %) karhunmetsästysmatkoilla edestakainen matkustusaika lupa-alueelle kestää vähemmän kuin yhden vuorokauden. Meno- ja paluumatkaan kuluva aika on yksi tai kaksi vuorokautta 26 prosentissa ja yli viisi vuorokautta kahdessa prosentissa karhunmetsästysmatkoista. Karhunmetsästysmatkojen kokonaiskestot jakautuvat melko tasaisesti eri vaihtoehtojen välillä. Yli kaksi viikkoa kestäviä matkoja on ainoastaan viisi prosenttia matkoista. Nelipäiväisiä matkoja on 14 % matkoista, kuten myös matkoja, jotka kestävätkin viisi päivää tai 8–14 päivää. Näin ollen karhunmetsästysmatkat kestävätkin pidempään kuin muut metsästysmatkat. Joka viides poronhoitoalueelle tehtävä karhunmetsästysmatka kestää 8–14 päivää.

MAJOITTUMINEN

Tutkimuksessa tarkasteltiin useita erilaisia majoitusvaihtoehtoja: *oma mökki, vuokramökki, hotelli, asuntoauto tai -vaunu, oma majoite (telta tms.), autio- tai vuokratupa, ystävän tai sukulaisen luona sekä jokin muu vaihtoehto.*

Useimmat kanalinnunmetsästäjät viipyivät yön yli metsästysmatkoillaan (84 %). Vuokramökki

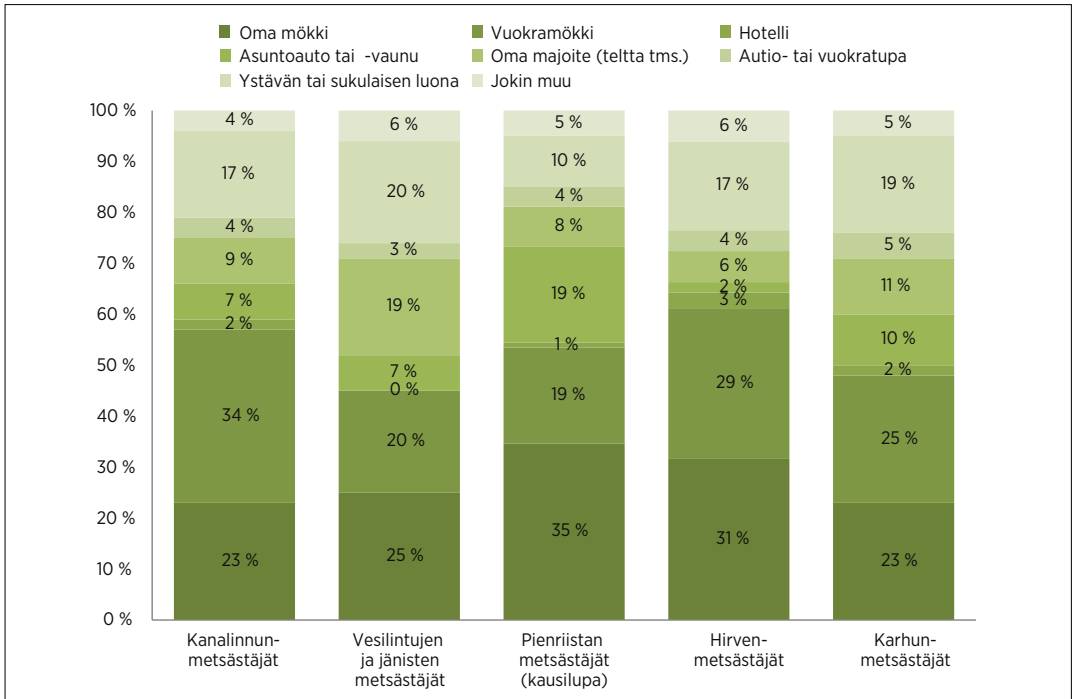
oli suosituin majoitusvaihtoehto, sitten oma mökki. Lapissa 40 % kanalinnunmetsästäjistä valitsi vuokramökin majoittuessaan ja Kainuussa joka kolmas. Etelä-Savossa sen sijaan ainoastaan 13 prosenttia yöpyvistä metsästäjistä vuokraa mökin. Omassa tai vuokratussa mökissä viivytään pisimpään, keskimäärin 4,7 vuorokautta. Hotelleissa yöpyvät metsästäjät tekevät lyhimpiä, keskimäärin 2,6 vuorokauden mittaisia metsästysmatkoja.

Vajaa kolmannes vesilintujen ja jänisten metsästäjistä ei yövy metsästysmatkojensa aikana. Vesilintujen ja jänisten metsästäjät yöpyvät useimmiten omassa mökissä tai ystävän ja sukulaisen luona tai vuokramökissä. Vesilintujen ja jänisten metsästäjille oma mökki on yleisin valinta Kainuussa, jossa 32 % yöpyvistä metsästäjistä majoittuu omassa mökissään ja joka viides vuokraa mökin. Yöpyminen ystävän tai sukulaisen luona on suosituinta Kainuussa (21 %) ja Pohjois-Pohjanmaalla (19 %). Omassa mökissä yöpyvät majoittuvat pisimpään (5,5 vrk) ja autio- tai vuokratuvassa yöpyvien lyhimpään (2,4 vrk).

Pienriistan kausiluvalla metsästävät yöpyvät 63 % matkoista. Suosituimpia majoitusvaihtoehtoja ovat oma mökki, asuntoauto tai -vaunu sekä vuokramökki. Kainuussa (62 %) ja Lapissa (42 %) oma mökki on tyypillisin majoitus. Vuokramökki on suosittu majoitusvaihtoehto Keski-Pohjanmaalla. Pisimpään matkalla viivytään keskimäärin 6,1 vuorokautta yöpyen majoitusvaihtoehtodossa *jokin muu*. Seuraavaksi pisimmillä – keskimäärin 5,7 vuorokautta kestäville – matkoilla metsästäjät yöpyvät omassa mökeissään. Autio- tai vuokratuvissa yöpyvien matkat ovat lyhimpiä kestäen alle kaksi vuorokautta.

Suurin osta hirvenmetsästäjistä (74 %) yöpyy metsästysmatkallaan. Yöpyminen omassa tai vuokratussa mökissä ovat suosituimmat majoitusvaihtoehdot lupamaakunnassa yöpyvien joukossa. Ystävän tai sukulaisen luona majoittuu 18 % yöpyvistä metsästäjistä. Lapissa tai Pohjois-Pohjanmaalla metsästäjistä ja yöpyvistä metsästäjistä reilu kolmannes majoittuu omassa mökissä. Majoitusvaihtoehtoinen tarkasteltuna keskimäärin pisimpään (7,7 vuorokautta) hirvenmetsästäjät yöpyvät asuntoautoissa tai -vaunuissa. Lyhin yöpymisaika (2,9 vuorokautta) on niiden hirvenmetsästäjien joukossa, jotka yöpyvät autio- tai vuokratuvassa.

Valtaosassa karhunmetsästysmatkoista (88 %) yövytään. Lupamaakunnassa yöpyvät metsästäjät valitsevat useimmin vuokramökin. Seuraavaksi suosituimpia ovat oma mökki sekä yöpyminen ystävän tai sukulaisen luona. Poronhoitoalueella tai Pohjois-Karjalassa yöpyvistä metsästäjistä 27 % vuokraa alueelta mökin. Pisimpään karhunmet-

Kuva 8. Majoitus lupamaakunnassa.

sästäjät yöpyvät omassa mökissä (7,5 vuorokautta). Lyhimmän ajan karhunmetsästäjät yöpyvät asuntoautossa tai -vaunussa (3,8 vuorokautta).

METSÄSTÄJIEN KULUTUS

Metsästäjille aiheutuu matkasta kustannuksia, jotka on jaoteltu seuraavasti: majoitus, ruoka- ja päivittäistavarat, kahvila- ja ravintolaostokset, polttoaine, paikallismatkat, metsästyspalvelut, muut ohjelma- ja virkistyspalvelut sekä muut ostot ja menot.

Suurin osa kustannuksista aiheutuu lupamaakunnassa eli matkan kohdealueella. Oma kotimaakuntansa ulkopuolelle matkustaville metsästäjille aiheutuu kustannuksia myös kotimaakunnassaan ja matkan varrella.

LYHYTAIKAISEN PIENRIISTALUVAN OSTANEET METSÄSTÄJÄT

Kanalintuluvan ostaneet metsästäjät kuluttivat oman maakuntansa ulkopuolelle suunnatessaan lähes kolminkertaisesti verrattuna oman maakunnan alueella metsästäviin. Kanalinnun metsästysmatkailijoiden noin 440 euron kokonaisku-

lutuksesta kaksi kolmasosaa (300 €) käytetään kohdemaakunnassa ja 21 % matkan aikana. Pääosa kulutuksesta kohdistuu ruoka- ja päivittäistavaroihin (34 %) ja polttoaineeseen (31 %). Majoittuminen vei noin 21 % matkabudjetista. Omassa maakunnassa kanalintuja metsästävillä rahaa kului noin 150 €.

Vesilintuja ja jänistä metsästävä matkustaneiden kokonaiskulutus (noin 310 €) oli noin kolmanneksen pienempi kuin kanalinnun metsästysmatkailijoiden kohdalla ja omassa maakunnassa metsästävien kohdalla kulutus jäi alle 100 € per matka. Oman maakunnan vesilintu- ja jänismetsästäjillä lähes puolet (49 %) rahasta kului ruokaan ja merkittävä osa (39 %) polttoaineeseen. Majoituskulut veivät noin 16 % vesilintuja ja jänistä oman maakunnan ulkopuolella metsästävien budjetista.

Lupakohtaisesti laskettuna kanalinnunmetsästäjät kuluttavat oman maakuntansa ulkopuolelle suuntautuvilla matkoilla noin 340 €/lupa ja maakunnan sisällä taas noin 115 €/lupa. Tämä on noin 80 €/vrk kanalinnun metsästysmatkailijoilla ja 60 €/vrk omassa maakunnassa kanalintuja metsästävillä.

Vesilintuja ja jäniksiä metsästävillä lupakohtaiset kustannukset ovat noin 340 € maakunnan ulkopuolella ja 220 € maakunnassa. Päivää kohden

22 METSÄHALLITUKSEN METSÄSTYS- JA KALASTUSLUPA-ASIAKKAIDEN RAHANKÄYTÖN ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET
 URSZULA ZIMOCZ, HANNU TÖRMÄ, SUSANNA KESKINARKAUS, MIKKO RAUTIAINEN JA JOUKO KINNUNEN

Taulukko 2. Keskimääräiset kustannukset kustannuserittäin (euroa/henkilö/matka) – pienriistan metsästäjät (lyhytaikainen lupa).

METSÄSTYSMATKAILIJAT		Majoitus	Ruoka- ja päivittäistavarat	Kahvila- ja ravintolaostokset	Polttoaineet	Paikallismatkat	Metsästyspalvelut	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	Muut ostot ja menot	Yhteensä	%
Kanalinnunmetsästäjät	Lupamaakunnassa	83 €	104 €	23 €	71 €	3 €	3 €	3 €	10 €	300 €	68 %
	Matkan varrella	6 €	24 €	13 €	45 €	1 €	0 €	0 €	2 €	91 €	20 %
	Lähtöalueella	2 €	23 €	1 €	21 €	1 €	0 €	0 €	4 €	52 €	12 %
	Summa	91 €	151 €	37 €	137 €	5 €	3 €	3 €	16 €	443 €	100 %
Vesilintujen ja jäniesten metsästäjät	Lupamaakunnassa	44 €	81 €	13 €	61 €	5 €	0 €	1 €	5 €	210 €	68 %
	Matkan varrella	3 €	19 €	9 €	30 €	1 €	0 €	0 €	1 €	63 €	21 %
	Lähtöalueella	1 €	17 €	1 €	15 €	0 €	0 €	0 €	1 €	35 €	11 %
	Summa	48 €	117 €	23 €	106 €	6 €	0 €	1 €	7 €	308 €	100 %
MAAKUNNAN METSÄSTÄJÄT											
	Kanalinnunmetsästäjät	20 €	66 €	9 €	56 €	1 €	0 €	0 €	4 €	156 €	100 %
	Vesilintujen ja jäniesten metsästäjät	6 €	47 €	4 €	37 €	0 €	0 €	0 €	2 €	96 €	100 %

kulutukseksi saadaan vesilintu- ja jäniksen metsästysmatkailijoilla 70 € ja 50 € paikallisilla.

Kanalinnunmetsästäjät kuluttivat majoitukseensa hotellissa asuessaan noin 195 euroa ja vuokramökissä noin 180 euroa per matka. Omassa mökissä tai ystävän luona majoittuvien kanalinnunmetsästäjien majoituskustannukset jäivät noin 20 euroon per matka. Vesilintu- ja jäniksenmetsästäjien kohdalla majoitusvaihtoehto, johon käytettiin eniten rahaa, oli vuokramökki (noin 120 euroa).

Kanalinnunmetsästäjät käyttivät polttoaineeseen noin 85 euroa suunnatessaan Lappiin, 60

euroa matkustaessaan Kainuuseen ja noin 55 euroa mennessään Pohjois-Karjalaan. Vesilintu- ja jäniksenmetsästäjien kohdalla myös suurimmat polttoainekulut (80 euroa) oli Lappiin suuntaavilla ja noin 50 euron suuruiset niillä, jotka matkustivat Pohjois-Karjalaan, Pohjois-Savoon ja Varsinais-Suomeen.

Kanalintujen metsästysmatkailijat käyttivät ruoka- ja päivittäistavaroihin yli 100 euroa per matka. Vähiten rahaa ruokaan kuluttivat Pirkanmaalle (34 €) ja Etelä-Savoon (40 €) matkustavat kanalinnunmetsästäjät ja eniten Lappiin suuntaavat (136 €)

Taulukko 3. Keskimääräiset kokonaiskustannukset matkaa, lupaa sekä metsästyspäivää kohden – pienriistan metsästäjät (lyhytaikainen lupa).

	Matkaa kohden		Lupaa kohden		Päivää kohden	
	Metsästysmatkailijat	Maakunnan metsästäjät	Metsästysmatkailijat	Maakunnan metsästäjät	Metsästysmatkailijat	Maakunnan metsästäjät
Kanalinnunmetsästäjät	443 €	156 €	341 €	114 €	81 €	58 €
Vesilintujen ja jäniesten metsästäjät	308 €	96 €	220 €	79 €	73 €	49 €

Metsästysmatkailijat kuluttavat ruoka- ja päivittäistavaroihin lähes 105 euroa lupamaakunnassa, lähes 25 euroa matkan varrella ja 23 euroa lähtöalueella. Maakunnan metsästäjät kuluttavat keskimäärin 66 euroa yhtä henkilöä ja matkaa kohden. Vesilintujen ja jänisten metsästäjät kuluttivat ruokaan Keski-Suomeen matkustaessaan 34 € pe matka ja Lappiin matkustaessaan 96 €.

Vesilintujen ja jänisten metsästäjien osalta maakunnan metsästäjät kuluttavat 50 euroa/matka/henkilö ruoka- ja päivittäistavaroihin. Vastaa- vat kustannukset ovat metsästysmatkailijoiden osalta hieman yli 80 euroa lupamaakunnassa, lähes 20 euroa matkan varrella ja 17 euroa lähtö- alueella.

PIENRIISTAN KAUSILUVAN OSTANEET METSÄSTÄJÄT

Pienriistan kausilupien kohdalla matkailijat kulut- tavat noin 360 € ja paikalliset 150 € matkaa koh- den. Metsästysmatkailijoiden matkakustannukset

ovat yli kaksinkertaiset maakunnan metsästäjiin verrattuna. Lupaa kohden metsästysmatkailijoilla kuluu noin 830 € ja omassa maakunnassa metsäs- tävillä 470 € kaudessa. Päiväkohtaiset kustannuk- set ovat vastaavasti noin 70 €.

Kausiluvan ostaneet pienriistametsästäjät ku- luttivat kohdemaakunnassa noin 250 euroa per matka eli 70 % matkan kokonaiskustannuksista. Suurimmat kuluerät olivat ruoka- ja päivittäistava- rat (40 %), polttoaineet (35 %). Majoitukseen oman maakunnan ulkopuolella metsästävät käyttivät 15 % matkabudjetistaan ja omassa maakunnassa metsästävät alle 10 %.

Pienriistaa kausiluvalla metsästävien keski- määräiset majoituskulut olivat noin 50 euroa per matka. Vuokramökissä asuminen vei pienriistaa kausiluvalla metsästävillä noin 180 euroa per mat- ka ja hotellissa asuminen noin 190 euroa. Polttoai- nekustannukset matkaa kohden olivat suurimmat Kainuuseen suuntaavilla metsästäjillä (100 €) ja pienimmät Pohjois-Pohjanmaalle matkaavilla (n. 25 €). Suurin kustannuserä olivat ruoka- ja päivit-

Taulukko 4. Keskimääräiset kustannukset kustannuserittäin (euroa/henkilö/matka) – pienriistanmetsästäjät (kausilupa).¹

	Majoitus	Ruoka- ja päivittäis- tavarat	Kahvila- ja ravintola- ostokset	Polttoaineet	Paikallismatkat	Metsästyspalvelut	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	Muut ostot ja menot	Yhteensä	%
METSÄSTYSMATKAILIJAT										
Lupamaakunnassa	53 €	101 €	14 €	76 €	1 €	1 €	3 €	5 €	254 €	70 %
Matkan varrella	2 €	15 €	7 €	27 €	0 €	0 €	0 €	0 €	51 €	15 %
Lähtöalueella	1 €	26 €	1 €	24 €	0 €	0 €	0 €	1 €	53 €	15 %
Summa	56 €	142 €	22 €	127 €	1 €	1 €	3 €	6 €	358 €	100 %
MAAKUNNAN METSÄSTÄJÄT										
Summa	14 €	64 €	4 €	62 €	0 €	0 €	1 €	7 €	152 €	100 %

Taulukko 5. Keskimääräiset kokonaiskustannukset matkaa, lupaa sekä metsästyspäivää kohden – pienriistanmetsästä- jät (kausilupa).

Matkaa kohden		Lupaa kohden		Päivää kohden	
Metsästys- matkailijat	Maakunnan metsästäjät	Metsästys- matkailijat	Maakunnan metsästäjät	Metsästys- matkailijat	Maakunnan metsästäjät
358€	152€	830€	471€	71€	67€

¹ Taulukossa esitettävät keskimääräiset majoituskustannukset on laskettu koskemaan sekä yöpyviä että heitä, jotka eivät yövy matkan aikana. Tästä syystä johtuen taulukossa esitettävät keskimääräiset kustannukset ovat erisuuruisia kuin edellä esitetyt, pelkästään yöpyviä metsästäjiä koskevat keskimääräiset kustannukset.

täistavaraostokset. Kainuuseen matkustavilla ne nousivat 173 euroon per matka ja Keski-Suomeen suuntaavilla jäivät 44 euroon.

HIRVENMETSÄSTÄJÄT

Hirvenmetsästäjät käyttävät noin 545 € matkaa kohden, joista lupamaakunnassa noin 390 € (72 %). Polttoaine on selkeästi suurin kustannuserä 34 % osuudella ja ruokaan kului 30 %. Omassa maakunnassaan hirveä metsästävätkä käyttivät rahaa puolet vähemmän eli noin 265 €, joista suurin osa polttoaineeseen ja ruokaan kuten kauempaa tulevatkin.

Oman maakunnan ulkopuolella hirveä metsästävätkä matkustavat lupa-alueelle reilut kaksi kertaa

kauden aikana joten lupaa kohden yksi hirvenmetsästäjä kuluttaa yli 1000 euroa. Omassa maakunnassa hirveä metsäsetetään yli kolme kertaa kauden aikana joten lupaa kohden kulutus jää alle 1000 euroon. Päiväkohtaiset kustannukset jäävät molemilla ryhmillä alle 100 euroon.

Hirvenmetsästäjät käyttivät hotellissa majoituksessaan noin 260 euroa per matka, vuokramökissä noin 150 euroa per matka ja omassa mökissä noin 46 euroa per matka. Polttoaineeseen kului matkaa kohden eniten rahaa niillä hirvenmetsästäjillä, jotka suuntasivat Lappiin (110 €) Kainuuseen (100 €) tai Keski-Pohjanmaalle (70 €). Ruokaan taas Lappiin suuntaavilla hirvenmetsästäjillä meni 130€ ja Pohjois-Pohjanmaalle suuntaavilla 78 €.

Taulukko 6. Keskimääräiset kustannukset kustannuserittäin (euroa/henkilö/matka) – hirvenmetsästäjät.²

METSÄSTYSMATKAILIJAT	Majoitus	Ruoka- ja päivittäistavarat	Kahvila- ja ravintolaostokset	Polttoaineet	Paikallismatkat	Metsästyspalvelut	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	Muut ostot ja menot	Yhteensä	%
Lupamaakunnassa	93 €	123 €	31 €	102 €	8 €	12 €	5 €	17 €	391 €	72 %
Matkan varrella	4 €	20 €	14 €	58 €	2 €	1 €	0 €	2 €	101 €	19 %
Lähtöalueella	1 €	18 €	1 €	25 €	4 €	1 €	0 €	2 €	52 €	9 %
Summa	98 €	161 €	46 €	185 €	14 €	14 €	5 €	21 €	544 €	100 %
MAAKUNNAN METSÄSTÄJÄT										
Summa	19 €	94 €	14 €	104 €	4 €	13 €	2 €	14 €	264 €	100 %

Taulukko 7. Keskimääräiset kokonaiskustannukset matkaa, lupaa sekä metsästyspäivää kohden – hirvenmetsästäjät.

Matkaa kohden		Lupaa kohden		Päivää kohden	
Metsästysmatkailijat	Maakunnan metsästäjät	Metsästysmatkailijat	Maakunnan metsästäjät	Metsästysmatkailijat	Maakunnan metsästäjät
544 €	264 €	1144 €	826	99 €	61 €

² Taulukossa esitettävät keskimääräiset majoituskustannukset on laskettu koskemaan sekä yöpyviä että heitä, jotka eivät yövy matkan aikana. Tästä syystä johtuen taulukossa esitettävät keskimääräiset kustannukset ovat erisuuruisia kuin edellä esitetyt, pelkästään yöpyviä metsästäjiä koskevat keskimääräiset kustannukset.

KARHUNMETSÄSTÄJÄT

Karhunmetsästäjät kuluttavat noin 580 € oman maakunnan ulkopuolella metsästäessään ja noin 380 euroa omassa maakunnassa metsästäessään. Suurimmat kuluerät ovat polttoaine (35 % metsästysmatkailijoilla ja 46 % paikallisilla) sekä ruoka- ja päivittäistavarat (32 % metsästysmatkailijoilla ja 36 % paikallisilla). Metsästysmatkailijoiden kulutuksesta 74 % kohdistuu lupamaakuntaan ja 64 % polttoaineesta sekä 77 % ruuasta ostetaan perillä. Majoitukseen matkailijat kuluttavat alle sata euroa (15 % menoista).

Paikallisten karhunmetsästäjien kulutus on noin 66 % oman maakunnan ulkopuolelle metsästävään suuntaavien kulutuksesta. Lupaa kohden oman maakunnan ulkopuolelle matkustava karhunmetsästäjä kuluttaa noin 1410 euroa, mutta päiväkohtaiset kustannukset jäävät silti alle 100 euroon. Oman maakuntansa ulkopuolelle metsästävät karhunmetsästäjät käyttävät siis lupaa kohden 265 euroa enemmän kuin hirvenmetsästäjät. Omassa maakunnassa metsästävien karhun- ja hirvenmetsästäjien kohdalla kulutusero on alle 30

euroa. Kaikkien metsästäjien päiväkohtainen kulutus jää alle 100 euroon, mutta matka- ja lupakohtaiset kustannuserot ovat selkeitä. Lupakohtaisesti oman maakunnan ulkopuolelle matkustavista vähiten kuluttavat vesilintuja ja jäniksiä metsästävät (220 €) ja eniten karhua metsästävät (1410 €). Matkakohtaisesti rahaa kului kaikilla metsästysmatkailijoilla vähintään 300 €.

Karhunmetsästäjien majoitusvaihtoehdoista eniten kustannuksia synty hotellimajoituksesta (310 €/matka) ja vuokramökistä (160 €/matka).

Karhunmetsästysmatkat ovat keskimäärin muita matkoja pidempiä ja sisältävät paljon siirtymiä, joten matkakohtaiset polttoainekustannukset ovat suuremmat kuin muilla metsästäjillä. Polttoainekustannukset olivat suurimmat Poronhoitoalueelle (n. 145 €) suuntautuvilla matkoilla, mutta myös Keski-Pohjanmaalle (n. 130 €), Pohjois-Karjalaan (n. 120 €) ja Kainuuseen (n. 110 €) matkustavat käyttivät polttoaineeseen toistasataa euroa matkaa kohden. Ruokaan- ja päivittäistavaroihin meni poronhoitoalueella karhua metsästävillä 143€ ja Kainuussa metsästävillä taas 96 €.

Taulukko 8. Keskimääräiset kustannukset kustannuserittäin (euroa/henkilö/matka) – karhunmetsästäjät.³

METSÄSTYSMATKAILIJAT	Majoitus	Ruoka- ja päivittäistavarat	Kahvila- ja ravintolaostokset	Polttoaineet	Paikallismatkat	Metsästyspalvelut	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	Muut ostot ja menot	Yhteensä	%
Lupamaakunnassa	78 €	143 €	34 €	130 €	5 €	20 €	3 €	18 €	431 €	75 %
Matkan varrella	4 €	24 €	13 €	49 €	3 €	0 €	0 €	1 €	94 €	16 %
Lähtöalueella	7 €	18 €	1 €	23 €	0 €	1 €	0 €	4 €	54 €	9 %
Summa	89 €	185 €	48 €	202 €	8 €	21 €	3 €	23 €	579 €	100 %
MAAKUNNAN METSÄSTÄJÄT										
Summa	29 €	138 €	15 €	177 €	0 €	3 €	3 €	17 €	382 €	100 %

Taulukko 9. Keskimääräiset kokonaiskustannukset matkaa, lupaa sekä metsästyspäivää kohden – karhunmetsästäjät.

Matkaa kohden		Lupaa kohden		Päivää kohden	
Metsästysmatkailijat	Maakunnan metsästäjät	Metsästysmatkailijat	Maakunnan metsästäjät	Metsästysmatkailijat	Maakunnan metsästäjät
579 €	382 €	1409 €	853 €	92 €	71 €

³ Taulukossa esitettävät keskimääräiset majoituskustannukset on laskettu koskemaan sekä yöpyviä että heitä, jotka eivät yövy matkan aikana. Tästä syystä johtuen taulukossa esitettävät keskimääräiset kustannukset ovat erisuuruisia kuin edellä esitetyt, pelkästään yöpyviä metsästäjiä koskevat keskimääräiset kustannukset.

KALASTAJIEN PROFIILI JA KULUTUS

Vuonna 2013 Metsähallituksen virkistyskalastuslupia myytiin yli 63 000 kappaletta. Lähes 70 prosenttia luvista kohdistuu Lappiin, Kainuuseen ja Pohjois-Karjalaan. Muita kalastuslupa ovat viehelupa, pyydyslupa ja ravustuslupa. Vuonna 2013 myytiin yli 2 300 viehekalastuslupaa ja 5800 pyydys- ja ravustuslupaa. Tässä tutkimuksessa näitä kolmea lupatyyppiä kutsutaan yhdessä *muiksi kalastusluviksi*. Niiden osalta aluetaloudellisia vaikutuksia ei arvioitu koska viehekalastuslupa on valtakunnallinen (rahankäyttöä ei voitu kohdentaa maakuntiin) ja pyydys- sekä ravustuslupien ostaneiden vastaajien määrä on hyvin vähäinen. Pyydyskalastus ja ravustus ovat kalastusmuotoja, jotka liittyvät kalastusmatkailuun vain harvoin, mutta niillä on huomattavaa merkitystä monelle mökkeilijälle ja maaseudun asukkaalle taaten kalastusmahdollisuuksia lähivesillä.

Suurin osa (93 %) virkistyskalastajista on miehiä. Lähes puolet (48 %) kalastajista kuuluu ikäluokkaan 25–44-vuotiaat.

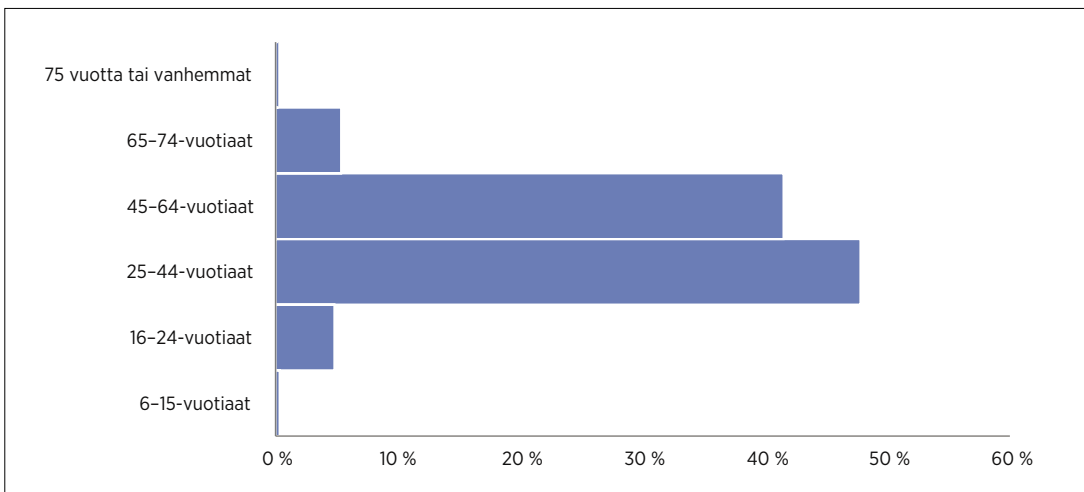
Vastaajista 17 % oli kotoisin Uudeltamaalta. Suurin osa (72 %) virkistyskalastajista matkustaa kalastamaan kotimaakuntansa ulkopuolelle. Lapissa 80 % kalastajista tulee oman maakunnan ulkopuolelta kun taas Pohjois-Pohjanmaalla virkistyskalastajat ovat pääosin (lähes 60 %) oman maakunnan asukkaita.

Virkistyskalastuslupien kestot vaihtelevat kalastuskohteen mukaan kolmesta tunnista koko

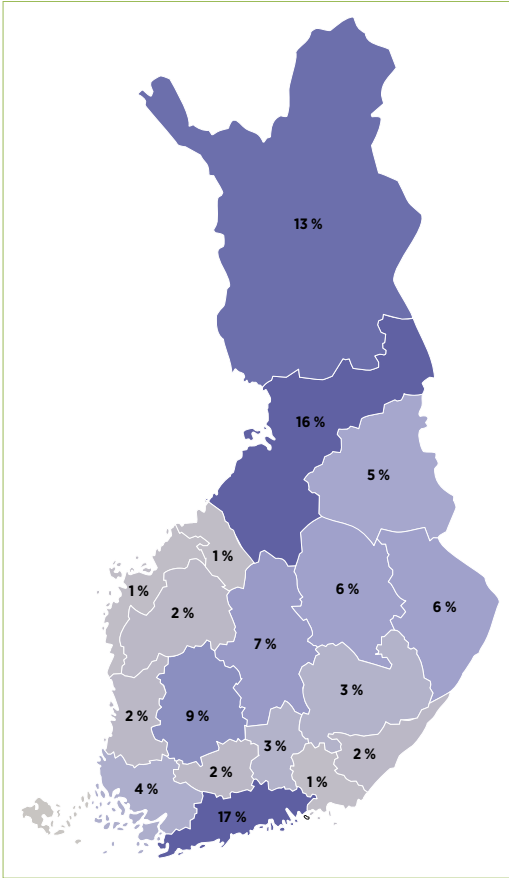
kalenterivuoden kestäviin lupiin. Lyhytaikaiset kolmen tunnin tai yhden vuorokauden mittaiset luvat ovat suosituimpia. Suurin osa (66 %) kalastajista ostaa yhden luvan matkaa kohden ja vain joka viides virkistyskalastaja hankkii kaksi lupaa. Kalastaminen on matkan ensisijainen tarkoitus 56 % matkoista. 39 % matkustaa yhdistääkseen kalastuksen ja muun toiminnan. Useimmilla (53 %) virkistyskalastajilla matkoihin kuluu alle vuorokausi. Noin 30 % kalastajista matkustaa 100–500 km ja yhtä moni 500–1000 km kalastaakseen. Pitkistä matkoista (yli 1000 km) käytännössä kaikki teh-

Taulukko 10. Virkistyskalastajille myytävien lupien maakuntakohtainen jakauma.

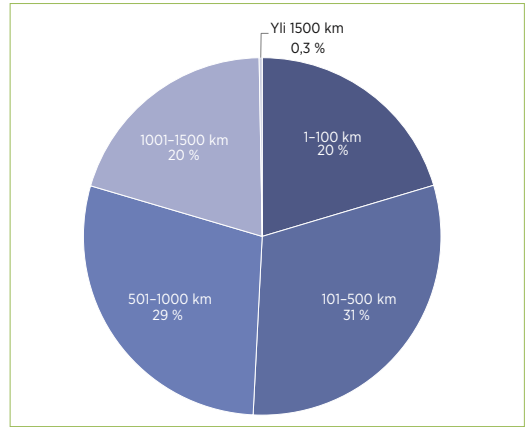
Kalastuksen lupamaakunta	Osuus luvista
Lappi	37 %
Kainuu	15 %
Pohjois- Karjala	15 %
Pohjois-Pohjanmaa	7 %
Etelä-Savo	6 %
Kanta-Häme	6 %
Keski-Suomi	5 %
Varsinais-Suomi	3 %
Pirkanmaa	3 %
Pohjois-Savo	2 %
Kymenlaakso	1 %

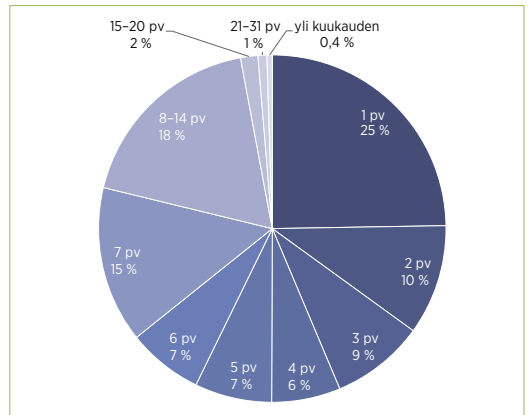
Kuva 9. Virkistyskalastajien ikäjakauma.

Kuva 10. Kotimaakunta - virkistyskalastajat.

Kuva 11. Kalastusalueelle tehtävän yhdensuuntaisen matkan pituus kilometreissä - virkistyskalastajat.

Kuva 12. Matkan kokonaiskesto (mukaan lukien meno- ja paluumatkaan käytetty aika/päivät) - virkistyskalastajat.

Taulukko 11. Kalastusmatkojen kesto.

Matkan kokonaiskesto	Osuus kaikista Lappiin tehtävistä matkoista (%)	Koko Suomi
1 pv	12,1 %	24,7 %
2 pv	5,1 %	10,2 %
3 pv	5,6 %	8,7 %
4 pv	6,4 %	6,4 %
5 pv	9,2 %	7,2 %
6 pv	10 %	7 %
7 pv	20,8 %	14,6 %
8-14 pv	27,1 %	18,3 %
15-20 pv	2,1 %	1,6 %
21-31 pv	1,2 %	0,8 %
yli kuukausi	0,4 %	0,5 %

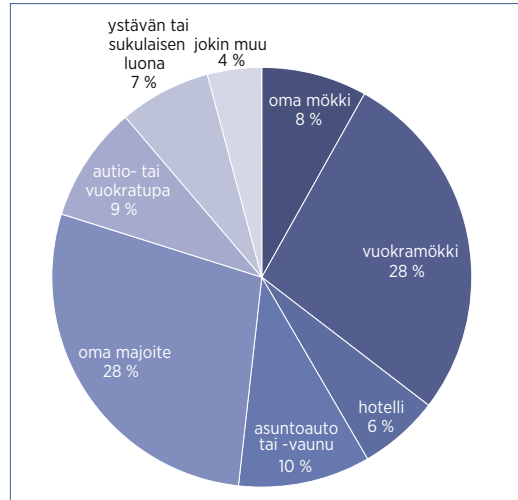
dään Lappiin. Itä-Suomessa sitä vastoin 73 % matkoista on enintään 50 kilometrin pituisia ja kestää ainoastaan päivän. Lapissa puolestaan ainoastaan 12 % matkoista kestää vain päivän.

Yli puolet (52 %) virkistyskalastajista käy kalastusmatkalla ystäviensä kanssa, ja joka kolmas oman perheensä kanssa. Yksin matkustaa 13 % vastaajista. Yksin matkustavien kalastajien osuus (30 %) on suurimmillaan Itä-Suomessa, jonne tehdään lyhyitä kalastusmatkoja, sekä Pohjois-Pohjanmaalla, jossa kotimaakunnassaan kalastajien osuus on suurimmillaan. Ystävien kanssa tehtävien kalastusmatkojen osuus on suurimmillaan (yli 60 %) Lappiin kohdistuvilla matkoilla. Kalastusmatkaporukassa on yleisimmin (40 %) kaksi tai kolme (18 %) osallistujaa. Alle 15-vuotiaita osallistuu 18 prosenttiin matkoista. Suurin osa (lähes 80 %) kalastusmatkoista sisältää yöpymisen, useimmiten mökissä. Omassa mökissä yövytään pisim-

pään (noin 6 vrk), kun taas hotelliöyymiset ovat lyhimpiä (noin 2 vrk).

Lapiin virkistyskalastuslupan ostaneet kuluttivat polttoaineeseen noin 175 euroa matkaa kohden kun Lapissa asuvilla kalastajilla polttoainekustannukset olivat noin 60 euroa matkaa kohden. Kaikkia kalastajia yhdessä tarkasteltaessa, Itä- ja Länsi-Suomessa kalastaville aiheutuu suurin piirtein yhtä suuret kustannukset (25 euroa/henkilö/matka). Polttoainekustannukset ylittivät 1 000 €/hlö pitkillä matkoilla, joilla käytettiin asuntoautoa tai -vaunua. Lappiin matkustavat kalastajat kuluttavat yhdellä matkalla keskimäärin 200 euroa ruoka- ja päivittäistavaroihin sekä 65 euroa kahvila- ja ravintolaostoksiin henkilöä kohden.

Omassa maakunnassaan kalastavat kuluttivat noin 140 €/matka kun taas oman maakunnan ulkopuolelle kalastamaan matkustavilla rahaa kului noin 550 euroa. Matkailijoiden kulutuksesta 32 % kohdistui ruokaan ja 28 % polttoaineeseen. Majoituksen osuus kalastusmatkailijoiden kulutuksesta oli noin 20 %. Kalastusmatkailijat ostivat 64 % ruuasta ja 49 % polttoaineesta kohdemaakunnassaan. Majoituskuluista 85 % kohdentui lupamaakuntaan.

Kuva 13. Majoitus lupamaakunnassa – virkistyskalastajat.

Kalastusmatkailijoiden lupakohtaiset kustannukset ovat lähes nelinkertaiset verrattuna omassa maakunnassa kalastavien kustannuksiin.

Taulukko 12. Keskimääräiset kustannukset kustannuserittäin (euroa/henkilö/matka) – virkistyskalastajat.⁴

KALASTUSMATKAILIJAT	Majoitus	Ruoka- ja päivittäistavarat	Kahvila- ja ravintolaostokset	Polttoaineet	Paikallismatkat	Kalastuspalvelut	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	Muut ostot ja menot	Yhteensä	%
Lupamaakunnassa	91 €	112 €	35 €	74 €	22 €	10 €	4 €	10 €	358 €	65 %
Matkan varrella	13 €	29 €	18 €	61 €	1 €	1 €	1 €	2 €	126 €	23 %
Lähtöalueella	3 €	33 €	1 €	17 €	4 €	0 €	0 €	5 €	63 €	12 %
Summa	107 €	174 €	54 €	152 €	27 €	11 €	5 €	17 €	547 €	100 %
MAAKUNNAN KALASTAJAT										
Summa	25 €	53 €	10 €	42 €	1 €	3 €	1 €	4 €	139 €	100 %

Taulukko 13. Keskimääräiset kokonaiskustannukset matkaa, lupaa sekä kalastuspäivää kohden – virkistyskalastajat.

Matkaa kohden		Lupaa kohden		Päivää kohden	
Kalastusmatkailijat	Maakunnan kalastajat	Kalastusmatkailijat	Maakunnan kalastajat	Kalastusmatkailijat	Maakunnan kalastajat
547€	139€	378€	105€	82€	57€

⁴ Taulukossa esitettävät keskimääräiset majoituskustannukset on laskettu koskemaan sekä yöpyviä että heitä, jotka eivät yövy matkan aikana. Tästä syystä johtuen taulukossa esitettävät keskimääräiset kustannukset ovat erisuuruisia kuin edellä esitetyt, pelkästään yöpyviä kalastajia koskevat keskimääräiset kustannukset.

MUUT KALASTUSLUVAT

Viehekalastajat ovat myös suurimmaksi osin miehiä (96 %). Kaksi kolmasosaa viehekalastajista on yli 54-vuotiaita. Joka neljäs kalastaja on kotoisin Pohjois-Pohjanmaalta ja joka viides Uudeltamaalta. Kolmanneksi yleisin kotimaakunta on Lappi (13 %). Viehekalastajista kalastus lupakohteessa on matkan ensisijainen tarkoitus 48 prosentille. Ainoastaan neljä prosenttia tekee matkan muista kuin kalastukseen liittyvistä asioista johtuen. Kymmenen prosenttia viehekalastajien kalastusmatkoista on enintään 50 kilometrin pituisia, kun taas 40 prosenttia kalastajista matkustaa 500–1000 kilometriä. Kalastusmatkoista 80 prosenttia kestää 1–7 päivää. Viidennes matkoista kestää yli kaksi

viikkoa. Matkat, jotka tehdään ystävien tai perheen kanssa, ovat yhtä suosittuja (42 %). Vain kymmenen prosenttia viehekalastajista tekee matkan yksin. 99 prosenttia matkoista tehdään enintään seitsemän hengen ryhmissä ja 20 prosentissa matkoista mukana on vähintään yksi alle 15-vuotias.

Suurin osa (90 %) viehekalastajista yöpyy matkan aikana. Useimmin yöpyjät majoittuvat vuokramökissä (30 %) ja heidän matkansa kestää keskimäärin viisi päivää. Majoituskustannukset ovat keskimäärin 90 €/hlö/matka. Kalastusmatkalla suurimmat kustannukset aiheutuvat ruoka- ja päivittäistavaroista (n. 165 €/hlö/matka). Kahvila- ja ravintolaostoksiin menee noin 35 euroa/henkilö/matka.

Kuva Mikko Rautiainen

ALUETALOUSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Valtion omistamilla alueilla tapahtuvan metsästyksen ja kalastuksen aluetaloudelliset vaikutukset arvioitiin hyödyntämällä RegFin-aluemallia, joka on CGE-malli. Lupamaakuntaan kohdistuvia aluetalousvaikutuksia arvioitaessa tarkastelun kohteena olivat niiden metsästäjien ja kalastajien rahankäyttö, jotka hankkivat jonkin seuraavista Metsähallituksen myöntämistä lupatyypeistä: lyhytaikainen lupa kanalintujen metsästykseseen, lyhytaikainen lupa vesilintujen ja jänisten metsästykseseen, kausilupa pienriistan metsästykseseen, hirvenmetsästyslupa, karhunmetsästyslupa tai virkistyskalastuslupa.

JOHDATUS ALUETALOUDELLISEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI-MENETELMIIN

Aluetaloudellisen vaikuttavuuden arviointimenetelmiä on useita, muun muassa kustannus-hyöty-analyysi, panos-tuotos-, SAM- (Social Accounting Matrix) ja CGE-laskentamallit. Kustannus-hyöty-analyysi on monikäyttöinen, koska siinä määritellään kustannus- ja hyötyerät. Näiden arvottaminen on usein vaikeaa, mutta tuloksena voidaan saada hyötykustannus-kerroin. Jos hyödyt ovat suuremmat kuin kustannukset, eli kerroin on suurempi kuin yksi, tarkasteltava ilmiö on aluetalouden kannalta myönteinen. Panos-tuotos-, SAM- ja CGE-mallit puolestaan kuvaavat aluetalouden sopeutumista taloudellisissa olosuhteissa tapahtuviin muutoksiin eli shokkeihin. Metsästäjien ja kalastajien rahankäyttö on esimerkki myönteisestä shokista. Aluetalous sopeutuu shokkiin ja mallit laskevat aluetaloudelle uuden tasapainon. Vaikuttavuus alueelliseen bruttokansantuotteen (ABKT:hen), kotitalouksien yksityiseen kuluutukseen, työllisyyteen jne. lasketaan vertaamalla kahta tasapainoa – vanhaa ja uutta – keskenään.

Panos-tuotos-laskenta perustuu kerroinmalliin, joka korostaa tuotantovaikutuksen merkitystä esimerkiksi tulojen ja työvoiman muutoksia laskettaessa. Muuttujien väliset suhteet ovat lineaarisia eikä laskennassa oteta huomioon erilaisia

olemassa olevia resurssirajoitteita. Oletetaan, että taloudellisissa olosuhteissa tapahtuneen muutoksen eli shokin yhteydessä aluetaloudessa on käytettävissä tarpeeksi työvoimaa, fyysistä pääomaa ja maa-alaa. Laskentamenetelmä on kevyt ja helppo käyttää jos alueelliset panos-tuotos-taulukot ovat olemassa. Tilastokeskus laskee kansalliset kertoimet vuosittain, mutta maakuntien tasolla ne ovat saatavilla tätä kirjoitettaessa vain vuodelta 2002. SAM-laskennassa lähtökohtana on myös kerroinmalli, mutta sosiaalitalitilipitometriisi sisältää enemmän tietoa kuin panos-tuotos-tietokanta. Väli- ja lopputuotekysynnän, peruspanosten ja välillisen verotuksen tietoja täydennetään esimerkiksi yksityisen ja julkisen kulutuksen välillä suhteilla.

CGE-laskentamallit kehitettiin 1970-luvulta lähtien korjaamaan aiempien lineaaristen tekniikoiden puutteita. Tuottajien, kuluttajien, investoijien jne. päätöksenteko on epälineaarista ja laskennassa otetaan huomioon resurssirajoitteet. Tässä malliperinteessä oletetaan, että shokin sattuessa täytyy huomioida sekä tuotantovaikutus että suhteellisten hintojen muutoksista tulevat vaikutukset. Shokin tapahtuessa suhteelliset hinnat muuttuvat ja johtavat talouden uuteen tasapainoon, joka poikkeaa alkuperäisestä. CGE-analyysiä käytetään nykyään laajasti määrällisessä arviointitutkimuksessa. Mallinuksia on tehty muun muassa maatalous-, alue- ja koheesiopolitiikasta. Bioenergia, energia yleensä ja kasvihuonekaasujen rajoittaminen ovat olleet viime vuosina erityisen kiinnostuksen kohteena. Matkailun aluetaloudellisia vaikutuksia on tutkittu CGE-menetelmällä jossain määrin⁵. CGE-mallit ovat laajoja aluetalouden kuvauksia, jotka perustuvat vakiintuneeseen mikro- ja makrotalousteoriaan. Muuttujien välisiä suhteita kuvaavia määrittely-, käyttäytymis- ja resurssirajoiteyhtälöitä on tyypillisesti kymmeniä tuhansia riippuen tarkasteluun otettujen toimialojen ja alueiden määrästä.

CGE-lähestymistavassa esitetään yleensä vain shokista johtuva kokonaisvaikutus, joka on suoran, välillisen ja aiheutetun vaikutuksen summa. Suora vaikutus tulee niille toimialoille, joille metsästäji-

⁵ Blake et al. (2006); ÅSUB (2014).

en ja kalastajien rahankäyttö kohdistuu. Välilliset vaikutukset syntyvät näitä toimialoja palvelevissa toimialoissa. Aiheutetut vaikutukset ilmenevät kun suoran ja välillisen vaikutuksen luoma uusi raha alkaa ohjata tulonmuodostusta ja kulutusta. Kutsumme jatkossa välillisen ja aiheutetun vaikutuksen summaa kerroinvaikutukseksi. On tärkeä huomata, että CGE-malli ei ole kerroinmalli. Suora ja kerroinvaikutus lasketaan mallilaskennan tuloksista jälkikäteen ja ne toimivat mielenkiintoisina talouden sopeutumisen ja vaikuttavuuden indikaattoreina.

Panos-tuotos- ja CGE-laskentojen tulosten vertaaminen on lähes mahdotonta, elleivät tutkittava ilmiö, malliversio, shokin määrittely ja siihen liittyvät rahavirrat ole samoja.

REGFIN-ALUEMALLI

Excel-pohjaisen seurantatyökalun lähtökohtana oli ajatus, että rakentamisessa käytettäisiin yleisen tasapainon laskentaa. Helsingin Ruralia-instituutissa on kehitetty alueellisia CGE-malleja useiden vuosien ajan. Niitä on käytetty tutkimusvälineinä yli 50 soveltavassa tutkimuksessa. CGE RegFin-aluemalli on kuvattu kokonaisuudessaan julkaisuissa Törmä jne., 2010; Törmä ja Zawalinska, 2010, 2011; Rutherford ja Törmä, 2010 ja Törmä, 2008. Mallin suomenkielinen kuvaus on tilattavissa Ruralia-instituutista.

Ruralian mallit kuvaavat kattavasti aluetalouden toimijoiden väliset suhteet ja rahavirrat niin välituote- kuin lopputuotekysynnässäkin. Mallit sisältävät myös tuotannon peruspanoksiin (työ, fyysinen pääoma ja maa-ala) liittyvät rahavirrat sekä verotuksen kuvaukset, joilla rahoitetaan julkisten palveluiden tarjonta. Mallissa on huomioitu yksityinen ja julkinen sektori sekä kotimaan ja ulkomaan kauppa. Erityispiirteinä ovat työttömyyden ja väestön kehityksen kuvaukset.

CGE RegFin-aluemalli on toimialamalli, jolloin sen avulla voidaan kuvata tietystä toimialasta lähtevän ja alihankintarakennetta pitkin kulkevan arvoketjun aluetaloudellista vaikuttavuutta. Metsästäjät ja kalastajat käyttävät rahaa lähtöalueella, matkan varrella ja lupamaakunnassa esimerkiksi elintarvikkeisiin, ravitsemispalveluihin ja asumiseen. Rahankäyttö sijoittuu vastaavalle toimialalle RegFin-aluemallissa ja saa aikaan laskennan alavirtaan ja ylävirtaan koko arvoketjussa, jota reagoivat toimialat kuvaavat. Esimerkiksi vähittäiskaupasta ostettuihin elintarvikkeisiin käytetyn rahan vaikutus ulottuu alavirtaan elintarviketeollisuuteen ja maatalouteen. Vastaavasti ylävirran

puolella vaikutus ulottuu tukkukauppaan ja kuljetuksiin.

RegFin-aluemallin tietokanta koostuu perusaineistosta, joka kuvaa tässä sovelluksessa viidentoista maakunnan elinkeinorakenteen. Nämä tiedot kerätään Tilastokeskuksen kansan- ja aluetalouden tilinpidoista. Toinen osa tietokannasta on tarvittavat lisätiedot, kuten metsästäjien ja kalastajien rahankäytöt maakuntien eri toimialoilla. Metsästäjien ja kalastajien rahankäyttötiedot koskevat vuotta 2013. RegFin-aluemallin perusaineistossa ovat mukana aiemmat rahankäytöt.

CGE-MALLINNUKSEN TULOKSET

Ensimmäisenä talousvaikutusta kuvaavana mittarina tarkastellaan muutosta alueen BKT:ssä (ABKT) erikseen metsästyksen ja kalastuksen osalta. ABKT mittaa alueella vuoden aikana tuotettujen lopputuotteiden ja -palvelujen kiinteähinnaista arvoa.

RegFin-aluemalli määrittää rahankäytön suoran vaikutuksen perusteella missä määrin alueen taloudellisissa olosuhteissa on tapahtunut muutos. Tämä määrittää shokin suuruusluokan. Seuraavaksi malli arvioi kokonaisvaikutuksen alueen BKT:hen ottaen huomioon kerroinvaikutukset. Suomessa valtion omistamilla alueilla tapahtuvan metsästyksen ja kalastuksen kokonaisvaikutus lupamaakuntien bruttokansantuotteisiin on laskelmien mukaan yhteensä yli 7 miljoonaa euroa.

Kerroinvaikutus kuvaa aluetalouden sopeutumista. Se voi olla positiivinen, nolla tai negatiivinen riippuen aluetaloudessa toimivien käyttäytymisestä ja alueen työvoima- yms. resurssirajoitteista, jotka otetaan huomioon CGE-laskelmassa. Jos yritykset ja kotitaloudet saadessaan lisää tuloja ja ostovoimaa suosivat oman alueensa ulkopuolella tai ulkomailla valmistettuja tuotteita tai palveluita, syntyy rahavuotoja oman alueen ulkopuolelle ja kerroinvaikutukset jäävät pienemmiksi. Tämä heijastuu ABKT-vaikutukseen, koska rahavuodot eli tuonti vähennetään menoina sen laskennassa. Toisaalta metsästyksen ja kalastuksen mukanaan tuoma rahankäyttö hyödyttää matkailuun liittyviä toimialoja, mutta kaikki alueen toimialat eivät voi olla voittajia. Esimerkiksi matkailutoimialojen työvoiman kysynnän kasvaessa työntekijöitä rekrytoidaan muilta toimialoilta koska alueella on vain tietty määrä kokonaistyövoimaa. Malli ottaa kuitenkin huomioon pendelöinnin ja muuttoliikkeen, jolloin alueen työvoiman tarjonta voi kasvaa.

ABKT:n kerroinvaikutus voi olla negatiivinen, koska metsästyksen ja kalastukseen liittyvien

32 METSÄHALLITUKSEN METSÄSTYS- JA KALASTUSLUPA-ASIAKKAIDEN RAHANKÄYTÖN ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET
 URSZULA ZIMOCZ, HANNU TÖRMÄ, SUSANNA KESKINARKAUS, MIKKO RAUTIAINEN JA JOUKO KINNUNEN

toimialojen suhteelliset hinnat nousevat kysynnän kasvaessa. Tämä vaikuttaa muiden toimialojen kilpailukykyyn, joka heikkenee. Lupa-asiakkaiden aiheuttaman kysynnän laskiessa sama mekaniikka toimii toisinpäin, mikä pienentää metsästyskulutuksen kokonaistaloudelliset vaikutukset lineaarisia kerroinvaikutuksia pienemmiksi.

Matkailu kirjataan aluetilinpäidossa yksityiseen kulutukseen. Työkalussa laskelmat suoritetaan tämän takia muuttamalla yksityistä kulutusta, joka on noin puolet ABKT:sta. Työkalussa ei raportoida niitä kerroinvaikutuksia, jotka toteutuvat lupamaakunnan ulkopuolella. Ne ovat kuitenkin huomattavasti lupamaakuntaan kohdistuvia vaikutuksia pienempiä.

Toisena mittarina tarkastellaan kotitalouksien kulutusta, joka on suurin BKT:n loppukäytön erä. Se kuvaa kysyntää kulutusmarkkinoilla, ja sen voidaan katsoa kuvaavan kotitalouksien hyvinvointia.

Yksityisen kulutuksen kerroinvaikutus on positiivinen, koska uusi rahankäyttö kohdistetaan siihen. Kotitaloudet käyttävät suurimman osan lisärahaista ja aloittavat positiivisen rahankierron lupamaakunnassa. Työllisyyden kerroinvaikutus on negatiivinen koska rahankäytön lisääntyessä toimialojen kilpailukykyyn suhteet muuttuvat ja osa menettää työvoimaansa. Kokonaisvaikutus on suoran ja kerroinvaikutuksen summa. Valtion omistamilla alueilla tapahtuvan metsästyksestä ja kalastuksesta johtuva kokonaismuutos kotitalouksien kulutuksessa on yhteensä yli 36,7 miljoonaa euroa.

Maakuntakohtaiset tulokset sekä niiden summa esitetään taulukoissa 14a ja 14b.

Kolmantena mittarina tarkastellaan työllisyysvaikutuksia, jotka mittaavat pääasiassa työn kysynnässä ilmeneviä muutoksia, jos työmarkkinoilla on työttömiä ja jos työn tarjonnassa ei tapahdu suuria muutoksia.

Taulukko 14a. Metsästyksen aluetaloudellinen vaikutus – alueellinen BKT ja kotitalouksien kulutus.

		ABKT:n muutos, euroa	Yksityisen kulutuksen muutos, euroa	Työllisyyden muutos, henkilötyövuotta
Metsästyksen maakunta	Suora vaikutus rahankäyttöön	Kokonaisvaikutus	Kokonaisvaikutus	Kokonaisvaikutus
Lappi	10 901 308 €	2 418 334 €	11 959 488 €	31,2
Kainuu	5 646 205 €	1 130 133 €	6 202 107 €	14,1
Pohjois-Pohjanmaa	3 287 944 €	653 352 €	3 598 444 €	6,9
Keski-Pohjanmaa	332 683 €	68 716 €	364 033 €	0,7
Keski-Suomi	571 472 €	114 942 €	625 254 €	1,2
Pohjois-Karjala	2 489 823 €	496 556 €	2 726 293 €	6,1
Pirkanmaa	345 743 €	73 560 €	378 255 €	0,7
Muut	588 137 €	117 800 €	643 447 €	1,3
SUMMA	24 163 315 €	5 073 393 €	26 497 321 €	62,2

Taulukko 14b. Kalastuksen aluetaloudellinen vaikutus – alueellinen BKT ja kotitalouksien kulutus.

		ABKT:n muutos, euroa	Yksityisen kulutuksen muutos, euroa	Työllisyyden muutos, henkilötyövuotta
Kalastuksen maakunta	Suora vaikutus rahankäyttöön	Kokonaisvaikutus	Kokonaisvaikutus	Kokonaisvaikutus
Lappi	5 412 720 €	1 193 507 €	5 929 764 €	15,3
Kainuu	1 341 185 €	263 101 €	1 468 676 €	3,2
Pohjois-Pohjanmaa	602 013 €	119 371 €	658 651 €	1,3
Pohjois-Karjala	847 381 €	168 347 €	927 316 €	2,0
Muut	1 079 700 €	219 914 €	1 181 250 €	2,5
SUMMA	9 282 999 €	1 964 240 €	10 165 657 €	24,3

METSÄHALLITUKSEN ARVIOINTI- TYÖKALU

TYÖKALUN RAKENTAMISEN VAIHEET

Työkalun rakentaminen perustettiin sovellukseen räätälöityyn RegFin-aluemalliin. Rahan käyttö saatiin Metsähallituksen vuonna 2013 suorittamista laajoista metsästäjille ja kalastajille suunnatuista kyselyistä. Työkalun rakentamisen vaiheet olivat seuraavat.

Aggregointivaiheessa kyselyistä saadut rahankäyttötiedot kohdistettiin vastaaviin RegFin-aluemallin toimialoihin. Toimialaluokituksena käytettiin Tilastokeskuksen uusinta jaottelua (TOL 2008). Aineiston valmistelussa metsästäjät ja kalastajat jaettiin maakunnassa asuviin ja matkailijoihin. Näiden kahden ryhmän rahankäytön alueelliset kokonaiskulutusmenot ja niiden taso- ja toimialoittaiset erot huomioitiin laskelmissa. Matkailijoiden lupakohtainen rahankäyttö on keskimäärin maakunnassa asuvien metsästäjien ja kalastajien rahankäyttöä suurempaa.

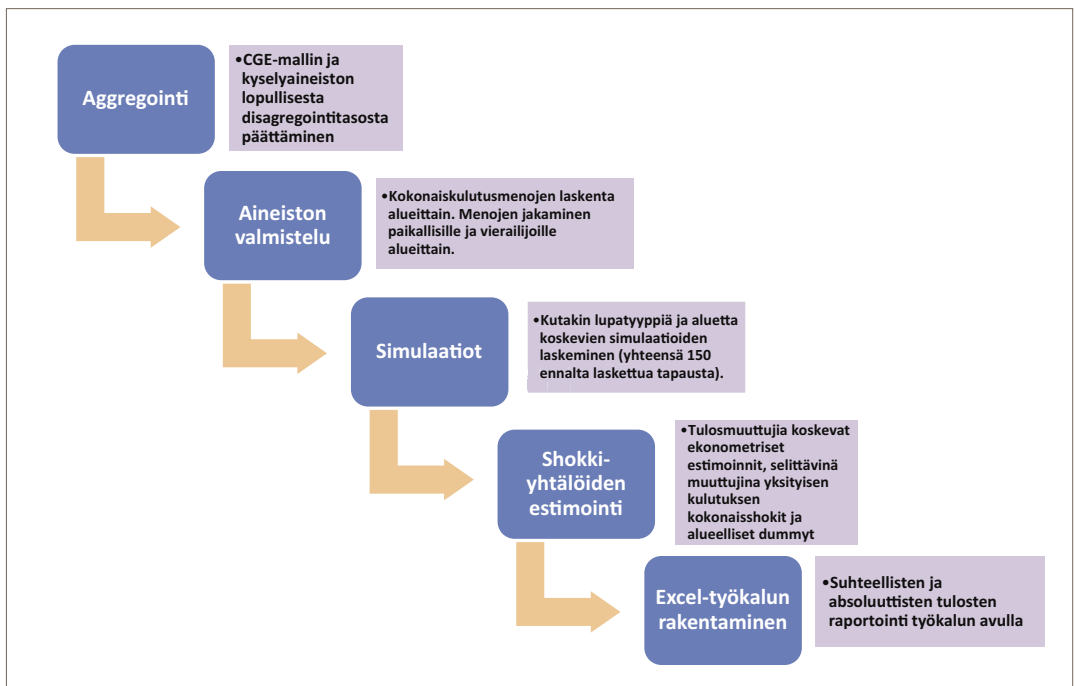
RegFin-aluemalli käyttää ohjelmistoja, joille täytyy ostaa erillinen lisenssi. Työkalu päätettiin rakentaa Excel-laskentataulukko-ohjelman pohjalle, jolloin uusia käyttöoikeuksia ei tarvitse hankkia. Kullekin alueelle (15 kpl) laskettiin etukäteen

yhteensä 10 simulointia, eli yhteensä 150 simulatiota, joissa vaihdeltiin metsästäjien ja kalastajien rahankäyttöä. Näin muodostui suuri määrä mahdollisten aluetaloudellisten vaikuttavuusien arviointituloksia tulosmuuttujille: ABKT, yksityinen kulutus ja työllisyys.

Tämän jälkeen tulosmuuttujille laadittiin, yhdessä shokki-yhtälöiden estimointi, ekonometrisia malleja joissa selittävinä muuttujina olivat yksityisen kulutuksen kokonaishokit. Lapin käyttäytymisen eroavuus muista maakunnista huomioitiin estimoinneissa. Mallien selityksasteet olivat korkeita ja vaihtelivat välillä 90 – 95 %. Lopuksi tulosmuuttujien vaikuttavuuden suhteelliset ja absoluuttiset arviot raportointiin Excel-työkalun avulla. Lopputuloksena syntyi Excel-pohjainen työkalu, jossa on CGE RegFin-aluemallin mukainen laskin.

TYÖKALUN KÄYTTÖ

Excel-työkalun avulla voidaan seurata lupa-asiakkaiden rahankäytön ja sen muutosten aluetaloudellisia vaikutuksia Suomen maakuntien tasolla. Vertailuvuotena on 2013, jolloin suoritettiin kaksi laajaa rahankäyttöä koskevaa kyselyä. Myytyjen lupien määrät vaihtelevat vuosittain ja kyselyt täytyy päivittää määräajoin. Väli vuosien aluetaloudelliset vaikutukset voidaan arvioida uusien lupa-

Kuva 14. Työkalun rakentamisen vaiheet.

määrien ja 2013 lupakohtaisen rahankäytön avulla sillä oletuksella, että keskimääräisessä rahankäytössä ei tapahdu merkittäviä muutoksia.

Työkalun avulla voidaan tehdä kahdenlaisia laskelmia: 1) Vuoden 2013 rahankäytön aluetaloudelliset vaikutukset ja 2) Lupamäärien tai niiden jakaumien muutosten aluetaloudelliset vaikutukset. Lisäksi on mahdollista vaikuttaa lupakohtaiseen rahankäytön muutokseen. Suhteellisten hintojen muutokset voivat nostaa/laskea rahankäytön määrää, jolloin jos muutos on merkittävä, on mielekästä tutkia tämän vaikutuksen merkitystä. Paikallisten ja matkailijoiden rahankäytön muutos ilmaistetaan käyttämällä reaalisia, inflaatiokorjattuja kasvuprosentteja. Laskelmissa kokonaisvaikutus on jaettu suoraan ja kerroinvaikutukseen. Kokonaisvaikutus on esitetty myös rahayksikköä kohden.

Valintojen syöttäminen tapahtuu asettamalla oranssilla merkittyihin ruutuihin tarkasteltavan maakunnan indeksinumero ja uusien lupien myyntimäärät. Indeksinumero on lueteltu Tilastokeskuksen merkinnöin keltaisella merkityssä sarakkeessa. Laskelmat muuttuvat maakuntaa muuttaessa.

Vuoden 2013 rahankäytön vaikuttavuus lasketaan asettamalla uusien lupien myyntimäärät nolliksi. Tällöin työkalu laskee kuinka paljon rahaa aluetaloudessa olisi vähemmän jos Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla ei kalastettaisi tai metsästettäisi lainkaan. Aluetaloudellinen vaikuttavuus saadaan peilikuvana kääntämällä tulosten etumerkit.

Lupa-asiakkaiden rahankäytön muutosten tai jakauman vaikuttavuus lasketaan asettamalla uusien lupien myyntimäärät paikalleen. Tällöin työkalu laskee rahankäytön erotukset vuoteen 2013 verrattuna ja niiden mukaiset vaikuttavuusluvut. Laskelma on positiivinen jos kokonaisrahankäyttö on kasvanut ja negatiivinen jos se on laskenut verrattuna vuoteen 2013.

MALLINNUSESIMERKKI

Metsästäjien ja kalastajien aluetaloudelliset vaikutukset Lapissa vuonna 2013

Laskentatuloksia tarkastellaan etumerkit kääntäen eli peilikuvana tilanteelle, jossa Lapissa ei valtion mailla lainkaan metsästettäisi tai kalastettaisi. Laskelmassa ei ole mukana ajatusta lupakohtaisen rahankäytön muutoksesta.

Metsästäjät ja kalastajat ovat käyttäneet vuonna 2013 Lapissa yhteensä 16,3 miljoonaa euroa. Paikallisten osuus on tästä 4,1 ja matkailijoiden

12,2 miljoonaa. Suora vaikutus yksityiseen kulutukseen on 0,510 prosenttia, ABKT:hen 0,285 prosenttia ja työllisyyteen 202 henkilötyövuotta. Kokonaisvaikutus on ABKT:lle 3,6 ja yksityiselle kulutukselle 17,9 miljoonaa euroa. Työllisyyden kokonaisuutos on 47 henkilötyövuotta.

Työkalussa esitetään myös tulosmuuttujien arvojen muutokset rahayksikköä kohden kokonaisvaikutuksen osalta. Kun rahankäyttö kasvaa yhdellä eurolla, ABKT kasvaa 0,223 eurolla, yksityinen kulutus 1,099 eurolla ja työllisyys jokaista miljoonaa euroa kohden 2,890 henkilötyövuodella.

Lupamäärien tai niiden jakaumien muutosten aluetaloudelliset vaikutukset Lapissa

Työkalussa on mahdollista laskea lupamäärien muutosten vaikutuksia. Seuraavassa laskelmassa on oletettu, että paikallisille myydään uusia lupia sama määrä kuin vuonna 2013. Matkailijoille myydään kaikkia lupia 10 % enemmän kuin vuonna 2013. Lisäksi oletetaan, että rahankäytön reaalin muutos on matkailijoille tasaisesti 2 %.

Kokonaisrahankäyttö kasvaa 1,5 miljoonalla eurolla vuoteen 2013 verrattuna. Suorat muutoksen osuudet ovat 0,047 prosenttia yksityisestä kulutuksesta, 0,026 prosenttia ABKT:sta ja työllisyysvaikutus on 19 henkilötyövuotta. Kerroinvaikutusten suunta on sama kuin edellä vastaavista syistä johtuen. Kokonaisvaikutus, joka on suoran ja kerroinvaikutuksen summa on ABKT:lle 0,3 ja yksityiselle kulutukselle 1,6 miljoonaa euroa. Työllisyyden kokonaisuutos on 4 henkilötyövuotta.

Tulosmuuttujien arvojen muutokset rahayksikköä kohden muuttuvat edelliseen esimerkkiin verrattuna hieman kokonaisvaikutuksissa vaikutusten epälineaarisuuden vuoksi. Kun rahankäyttö kasvaa yhdellä eurolla, ABKT kasvaa 0,219 eurolla, yksityinen kulutus 1,094 eurolla ja työllisyys jokaista miljoonaa euroa kohden 2,795 henkilötyövuodella.

Työkalussa on piilotettuja laskentataulukkoja, joissa on työkalun tarvitsemat aluetaloudelliset ja rahankäytön taustatiedot vuodelta 2013. Taulukot voidaan tarvittaessa avata ja työkalu lukita Excelin normaalein keinoin.

Kahden laskentamenetelmän tulosten vertailu

Karoliina Sarajärvi vastasi Metsähallituksen laajojen metsästäjille ja kalastajille kohdistettujen kyselyiden toteuttamisesta. Hän käytti pro gradu -tutkielmassaan (2014) pohjoismaisen mallin menomenetelmää, jossa hyödynnettiin Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteristä saatavia

METSÄHALLITUKSEN METSÄSTYS- JA KALASTUSASIAKKAIDEN RAHANKÄYTÖN ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET

Valitse listalta tarkasteltava alue:

Maakuntakoodi
MK19

Maakunnan nimi
Lappi

Nimi mallissa
Lappi

Indeksimro
15

Onko lupatyyppi

Uusi lupien myyntimäärä

Myydyt luvat 2013	Paikalliset	Vierailijat	Paikalliset	Kyllä	Kyllä	Vierailijat	Paikalliset	Muutos, %	Vierailijat	Paikalliset	Taustatietoja 2013	Lappi
Kalastus	5 248	18 390	0	Kyllä	Kyllä	0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	ABKT, miljoonaa €	5 720,5
Kanalintu	1 579	10 775	0	Kyllä	Kyllä	0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	Yksityinen kulutus, miljoonaa €	3 196,8
Vesilintu Jänis	279	835	0	Kyllä	Kyllä	0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	Työllisyys, henkilötyövuosia	70 813
Kausiluvat Pienriista	245	38	0	Kyllä	Kyllä	0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0		
Karhu	824	565	0	Kyllä	Kyllä	0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0		
Hirvi	2 007	4 074	0	Kyllä	Kyllä	0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0		
Lupia yhteensä	10 182	34 677	0			0						

Rahankäytön muutos per lupa

Metsästäjien ja kalastajien rahankäyttö 2013, €	Paikalliset	Vierailijat	Uusi rahankäytön taso, €	Paikalliset	Vierailijat	Yhteensä	Paikalliset	Vierailijat	Yhteensä
Kalastus	784 793	4 627 928	5 412 721	0,0	0,0	0	0	0	0
Kanalintu	248 088	2 995 250	3 243 338	0,0	0,0	0	0	0	0
Vesilintu Jänis	28 089	208 460	236 549	0,0	0,0	0	0	0	0
Kausiluvat Pienriista	78 432	20 630	99 062	0,0	0,0	0	0	0	0
Karhu	963 395	803 650	1 767 045	0,0	0,0	0	0	0	0
Hirvi	1 980 616	3 574 696	5 555 312	0,0	0,0	0	0	0	0
Kulutuksen yhteensä €	4 083 413	12 230 615	16 314 028	0	0	0	0	0	0

Suora vaikutus rahankäyttöön ja osuudet

Rahankäytön muutos yhteensä, €	-16 314 028
Rahankäytön muutos yhteensä, prosenttia	-100,0
Muutoksen osuus yksityisestä kulutuksesta, prosenttia	-0,510
Muutoksen osuus ABKT:stä, prosenttia	-0,285
BKT-osuuden mukainen suora työllisyysvaikutus	-201,9
Toimialaosuukien mukainen suora työllisyysvaikutus	-204,6

Kerroinvaikutukset

ABKT:n muutos, €	12 673 409
Yksityisen kulutuksen muutos, €	-1 608 448
Työllisyyden muutos, henkilötyövuotta	154,8

Aluetaloudellisia vaikutuksia

ABKT:n muutos, € / rahankäytön muutos, €

Yksityisen kulutuksen muutos, € / rahankäytön muutos, €

Työllisyyden muutos, hiötyövuosia / rahankäytön muutos, miljoonaa €

kokonaisvaikutus

yhtä rahayksikköä kohden

Kokonaisvaikutus

ABKT:n muutos, €	-3 640 619
Yksityisen kulutuksen muutos, €	-17 922 476
Työllisyyden muutos, henkilötyövuotta	-47,2

METSÄHALLITUKSEN METSÄSTYS- JA KALASTUSASIAKKAIDEN RAHANKÄYTÖN ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET

Valitse listalta (solu C5) tarkasteltava alue:

Maakun-
takoodi

MK19

Maakun-
nan nimi

Lappi

Indek-
sinro

15

Onko lupatyyppi

Uusi lupien myynti- määrä

alueella käytössä?

Taustatietoja 2013

Lappi

	Paikalliset	Vierailijat	Paikalliset	Vierailijat	Paikalliset	Vierailijat	Paikalliset	Vierailijat	Yhteensä
Kalastus	5 248	18 390	Kyllä	Kyllä	0,0	0,0	0,0	10,0	5 720,5
Kanalintu	1 579	10 775	Kyllä	Kyllä	0,0	0,0	0,0	10,0	3 196,8
Vesilintu Jäms	279	835	Kyllä	Kyllä	0,0	0,0	0,0	10,0	70 813
Kausiluvat Pienriista	245	38	Kyllä	Kyllä	0,0	0,0	0,0	10,0	
Karhu	824	565	Kyllä	Kyllä	0,0	0,0	0,0	10,0	
Hirvi	2 007	4 074	Kyllä	Kyllä	0,0	0,0	0,0	10,0	
Lupia yhteensä	10 182	34 677							

ABKT, miljoonaa €
Yksityinen kulutus, miljoonaa €
Työllisyys, henkilötyövuosia

Rahankäytön muutos per lupa

Suora vaikutus rahankäyttöön ja osuudet

Metsästäjien ja kalastajien rahan- käyttö 2013, €

Uusi rahankäytön taso, €

Rahankäytön muutos yhteensä, €

	Paikalliset	Vierailijat	%	Paikalliset	Vierailijat	Yhteensä	Rahankäytön muutos yhteensä, €
Kalastus	784 793	4 627 928	0,0	784 793	5 192 535	5 977 328	Rahankäytön muutos yhteensä, €
Kanalintu	248 088	2 995 250	0,0	248 088	3 360 671	3 608 759	Rahankäytön muutos yhteensä, prosenttia
Vesilintu Jäms	28 089	208 460	0,0	28 089	233 892	261 981	Muutoksen osuus yksityisestä kulutuksesta, prosenttia
Kausiluvat Pienriista	78 432	20 630	0,0	78 432	23 147	101 579	Muutoksen osuus ABKT:stä, prosenttia
Karhu	963 395	803 650	0,0	963 395	901 696	1 865 091	BKT-osuuden mukainen suora työllisyysvaikutus
Hirvi	1 980 616	3 574 696	0,0	1 980 616	4 010 808	5 991 424	Toimialaosuukseen mukainen suora työllisyysvaikutus
Kulutuksen yhteensä	4 083 615	16 314 028	0,0	4 083 413	13 722 750	17 806 163	Kerroinvaikutukset
							ABKT:n muutos, €
							Yksityisen kulutuksen muutos, €
							Työllisyyden muutos, henkilötyövuotta
							Yksityisen kulutuksen muutos, €
							Työllisyyden muutos, henkilötyövuotta

kokonaisvaikutus

yhtä rahayksikköä kohden

Kokonaisvaikutus

ABKT:n muutos, €
Yksityisen kulutuksen muutos, €
Työllisyyden muutos, henkilötyövuosia / rahankäytön muutos, miljoonaa €

1 631 769
139 634
-14,3
326 504
1 631 769
4,2

Kuva 16. Esimerkki työkalun käytöstä kun uusien lupien määrä muuttuu, Lappi, verrattuna vuoteen 2013.

ilmaisia aineistoja. Työn empiirisen osan lähtökohdista olivat samat rahankäytön luvut kuin tässä tutkimuksessa. Sarajärven käyttämällä menetelmällä saadaan laskettua kalastus- ja metsästysmatkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset. Sarajärvellä tutkimusalueina olivat Lapin ja Kainuun maakunnat. Menomenetelmä ei huomioi kerroinvaikutuksia, joten vertailu voidaan tehdä vain välittömien eli suorien vaikutusten suhteen näissä kahdessa maakunnassa.

Vertailu on tehty samoille lupatyypeille kummassakin laskelmassa. Mukana ovat virkistyskalastuslupan ostaneet kalastusmatkailijat ja lyhyen pienriistan metsästyslupan ostaneet metsästysmatkailijat, joten laskelma koskee vain matkailijoiden rahankäytön vaikuttavuutta.

Voimme huomata, että laskentametodin lisäksi käytetyt käsitteet eroavat toisistaan välittömän eli

suoran vaikutuksen suhteen. Sarajärven tutkielmassa on laskettu välitön matkailutulo, kun tässä tutkimuksessa seurataan suoraa rahankäytön muutosta. Eroista huolimatta tulokset ovat samat koska rahankäytön aineisto on sama. Lapin osalta pohjoismainen menomenetelmä antaa selvästi pienemmät vaikuttavuusluvut työllisyydelle. WTTC (2014) on todennut laskelmissaan, että Suomessa turismin suora vaikutus BKT:hen ja työllisyyteen on saman suuruinen vuonna 2013. Työkalussa esitetään tällä perusteella ABKT-osuuden mukainen suora työllisyysvaikutus. Työkalussa raportoidaan myös vaihtoehtoinen, toimialaosuuskien mukainen suora työllisyysvaikutus, joka on sangen yhteneväinen ABKT-osuuden mukaisen työllisyysarvion kanssa. Oheisessa vertailutaulukossa 15 esitellään ABKT:n mukaiset työllisyysluvut.

Taulukko 15. Kahden metsästäjän ja kalastajien rahankäytön aluetaloudellisten vaikutusten arviointimenetelmän tulosten vertailu.

Maakunta	Sarajärvi (2014)	Lappi	Tämä tutkimus/työkalu	Lappi
Muuttuja	Välitön matkailutulo, milj. euroa, alv	Työllisyys, htv	Suora rahankäytön muutos, milj. euroa, alv	ABKT-osuuden mukainen suora työllisyysvaikutus, htv
Kalastajat	4,6	21,6	4,6	57,3
Metsästäjät	3,2	13,5	3,2	39,7
Yhteensä	7,8	35,1	7,8	97,0

Maakunta	Sarajärvi (2014)	Kainuu	Tämä tutkimus/työkalu	Kainuu
Muuttuja	Välitön matkailutulo, milj. euroa, alv	Työllisyys, htv	Suora rahankäytön muutos, milj. euroa, alv	ABKT-osuuden mukainen suora työllisyysvaikutus, htv
Kalastajat	1,2	5,6	1,2	17,4
Metsästäjät	1,8	8,0	1,8	25,8
Yhteensä	3,0	13,6	3,0	43,2

JOHTOPÄÄTÖKSET

Valtion alueet houkuttavat metsästäjiä ja kalastajia koko maasta ja he ovat valmiita matkustamaan pitkiäkin matkoja. Metsästyksen ja kalastusmatkoilla käytetään myös paljon aikaa. Molemmat harrastukset ovat sosiaalista toimintaa: suurin osa matkustaa ystäviensä kanssa ja täten myös kulutus kertaantuu. Tutkimuksesta käy selkeästi ilmi, että eränkävijät eivät matkusta minimibudjetilla, vaan käyttävät huomattavasti rahaa mm. ruokaan, polttoaineeseen ja majoitukseen. Suurin osa oman kotimaakuntansa ulkopuolelle matkustavien metsästäjien ja kalastajien kulutuksesta tapahtuu kohdemaakunnassa.

Metsästysmatkailijat tuovat kohdemaakuntiin 24,2 miljoonaa euroa ja kalastajat vastaavasti 9,3 miljoonaa euroa. Yksistään metsästäjät tuovat Lappiin lähes 11 miljoonaa euroa, Kainuuseen yli 5,5 miljoonaa euroa ja Pohjois-Pohjanmaallekin 3,3 miljoonaa euroa. Alueiden yksityiseen kulutukseen metsästyksen vaikutus on 26,5 miljoonan euron verran ja kalastus vastaavasti 10,2 miljoonan euron verran.

Aluetaloudellisesta näkökulmasta kaikki alueelle matkustavat ja siellä rahaa kuluttavat henkilöt luovat positiivisia taloudellisia vaikutuksia alueelle sekä suoran rahankäytön että välillisten elinkeinomahdollisuuksien mahdollistamisen muodossa. Tutkimuksen mukaan vajaan 74 000 euron muutos alueellisen bruttokansantalouden kokonaisvaikutuksessa luo yhden henkilötyövuoden.

Metsästyksen ja kalastuksen vaikutus ovat useimmiten matkan pääsyy eli ilman mahdollisuutta metsästää tai kalastaa valtion mailla nämä matkat jäisivät tekeemättä. Tällöin myös alueilta, joilla valtion maiden kalastus- ja metsästysmahdollisuudet sijaitsevat, jäisi saamatta 33,4 miljoonan euron matkailutulot. Aluetaloudelliset vaikutukset arvioitiin tässä tutkimuksessa vain lupamaakuntien osalta. Koska noin 30 % kulutuksesta tapahtuu lupamaakunnan ulkopuolella eli joko lähtömaakunnassa (10 %) tai matkalla (20 %), kuluttivat metsästäjät ja kalastajat lisäksi 10,5 miljoonaa euroa jo ennen saapumistaan lupamaakuntaan. Pohjois-Suomen (Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun) kohteet ovat suosituimpia ja näissä myös sijaitsee valtaosa valtion maista. Kotimaakuntansa ulkopuolelle matkus-

tavat pienriistanmetsästäjät ja virkistyskalastajat ovat useimmiten Etelä- tai Keski-Suomesta, kun taas suurriistan metsästäjät ovat useimmiten pohjoissuomalaisia.

Yksistään Lappiin matkustavat metsästysmatkailijat kuluttavat pienriistan metsästyksen yhteydessä 250-280 €/lyhytaikainen lupa ja suurriistan metsästyksen yhteydessä 880-1425 €/kausilupa eli jokainen myyty metsästyslupa merkitsee satojen ja jopa tuhansien eurojen suoraa tuloa sille alueelle, jolle lupa kohdistuu. Virkistyskalastajatkin kuluttivat reilusti yli 500 euroa matkaa kohden. Vaikka lupa- ja matkakohtainen kulutus vaihtelevat merkittävästi riistalajista riippuen, päiväkohtainen kulutus eri ryhmien välillä on hyvin samankaltainen (71-99 €/vrk). Eniten kulutukseen vaikuttaa siis matkan pituus. Matkan keston pidentyessä kasvavat myös alueiden matkailutulot.

Selvityksessä nousi esiin, että metsästyksen ja kalastusmatkalla yövytään usein omassa mökissä. Onkin mahdollista, että monet metsästäjät ja kalastajat ovat hankkineet mökkinsä juuri eränkävintimahdollisuuksien innoittamana. Mökillä vietetään aikaa myös metsästyksen ja kalastusaikojen ulkopuolella ja mökistä maksetaan kiinteistövero. Niinpä vapaa-ajanasumisen sekä eränkävinnin välisen yhteyden vahvistaminen tukisi sekä kohdealueen taloutta että palveluita. Asiaa olisi hyvä selvittää tulevaisuudessa.

Tämän tutkimuksen kohderyhmän lisäksi valtion alueilla liikkuu kymmeniätuhansia metsästyslain 8 §:n mukaisella oikeudella metsästäviä paikallisia sekä yleiskalastusoikeudella kalastavia, jotka myös käyttävät rahaa kohdealueella. Tämän tutkimuksen matkailijakulutusta koski vain valtion maita, mutta metsästäjät ja kalastajat hyödyntävät laajasti myös yksityismaita ja edesauttavat näin kohdealueiden aluetalouksia vielä tätä tutkimusta laajemminkin. Matkustuksen lisäksi eränkävijät käyttävät harrastukseensa liittyen rahaa myös välineisiin ja koiriin (Toivonen, 2008). Yhtenä tulevaisuuden tutkimussuuntana voisi olla yksityisalueilla tapahtuvan eränkävinnin aluetaloudellisen vaikutuksen selvittäminen sekä metsästyksen seuratoiminnan aluetaloudellisen vaikutuksen tutkiminen. Eränkävinnin mahdollistaman matkailun ta-

loudellisen kuvan täydentämiseksi voitaisiin myös koko matkaseurueen (myös muut kuin eränkävijät) kulutuksesta kerätä tarkempaa tietoa ja laskea myös matkan varrella tapahtuvan kulutuksen tarkka vaikutus.

Eränkävynnin osalta aluetaloudellista vaikutusta on tarkasteltu aiemminkin (Keskinarkaus, Matilainen, & Kurki, 2009; Matilainen & Keskinarkaus, 2010) metsästysmatkailunäkökulmasta. Metsästysmatkailun aluetalousvaikutuksia 2010 tarkastelevassa tutkimuksessa arvioitiin sitä millainen lupametsästäjän käyttämän tai yrityksen kautta tulevan euron kokonaisvaikutus aluetalouteen oli case-alueella. Toisessa metsästysmatkailuyritysten aluetaloudellista merkittävyyttä arvioivassa tutkimuksessa (Matilainen & Keskinarkaus, 2010) taas arvioitiin aluetaloudellisen vaikutuksen vaihteluita riippuen siitä, mitä kautta metsästäjien tuoma raha alueelle päätyy, eli miten miljoonan euron lisäys kulutuksessa ja investoinneissa näkyy aluetaloudessa eri mallien kautta toteutettuna (suora kulutus / matkailuyrityksiin kohdistuva kulutus).

Tulevaisuuden tutkimustarpeita palvelisi kehittyneempi ja yhtenäinen rekisteri Metsähallituksen metsästys- ja etenkin kalastusasiakkaista. Rekisteri mahdollistaisi asiakkuuden seurannan kausien välillä, asiakasprofiilien luomisen ja tarkemman otannan tutkimusten yhteydessä.

Kehittämällä ja vahvistamalla lupamaakunnan metsästyksen, kalastuksen ja matkailun ympärillä toimivia palveluita, aluetaloudellinen vaikutus vahvistuu. Vaikka koko maan tasolla tarkasteltuna verrattain pienen matkailusektorin yhden asiakasryhmän tuottamat aluetaloudelliset vaikutukset herkästi hukkuvat isompien sektorien lukujen alle, ovat eränkävijät näkyvä matkailijaryhmä, jonka kulutus kohdistuu osittain vilkkaimman matkailusesongin ulkopuolelle mahdollistaen näin kohdealueiden matkailupalveluiden kysynnän myös syksyllä.

Metsästys- ja kalastusmatkailijat omalta osaltaan tukevat etenkin syrjäisten seutujen palveluja

ja kauppaa. Jos kohdemaakuntien riista- ja kalataloudesta saamaa hyötyä haluttaisiin vahvistaa, tulisi alueelle kehittää sellaista infrastruktuuria ja palveluita, jotka kannustaisivat matkailijoita viipymään alueella pidempään. Koska lupamäärän alueellinen korottaminen ei ole välttämättä ekologisen kestävyuden näkökulmasta mahdollista, voisivat alueella olevat muut palvelut ja aktiviteetit (esimerkiksi vaellusreitit) kannustaa perheiden yhteisiin lomiin tai välipäivien pitämiseen metsästyksessä ja kalastuksessa. Jo nyt lupia saataan ostaa useampia, jolloin välipäivinä tapahtuva matkailukulutus vahvistaa aluetaloutta eikä rasita ekologista kestävyttä. Ekologisen kestävyuden rajoissakin saattaisi olla mahdollista vahvistaa metsästäjille ja kalastajille kohdistuvia palveluita niin, että eränkävijöitä rohkaistaisiin kohdistamaan rahankäyttönsä kohdemaakunnan tuotteisiin ja palveluihin. Joillain alueilla pienriistan metsästyslupia jää myymättä merkittäviä määriä vähäisen kysynnän vuoksi. Olisi syytä pohtia, voitaisiinko näiden hiljaisempienkin alueiden kysyntää vahvistaa matkailupalveluita kehittämällä.

Valtion mailla on tämän tutkimuksen valossa huomattava rooli kotimaisen metsästys- ja kalastusmatkailun sekä niistä aiheutuvien tulojen mahdollistajana. Erälupien tarjonta ja sen myötä tuleva matkailijavirta mahdollistaa myös muiden paikallisten palveluiden kehittymisen ja voi luoda edellytyksiä uuden palvelutuotannon kehittymiselle. Mikäli alueelle tulevien erämatkailijoiden määrä pystyttäisiin turvaamaan ja heidän mukanaan matkustavien matkailijoiden määrää lisäämään, saataisiin aluetaloudellisia vaikutuksiakin vahvistettua. Tällä hetkellä erälupien tarjontaa ja yritystoimintaa ei voida lainsäädännöllisistä rajoitteista yhdistää (Keskinarkaus, Matilainen & Kurki, 2010), mutta voitaisiin selvittää vaihtoehtoja, joilla eränkävijöiden palveluihin liittyvää paikallista yrittäjyyttä voitaisiin mahdollisimman monipuolisesti tukea ja edistää.

KIRJALLISUUS

- Blake, A., Gillham, J. & Sinclair, M. T. (2006). CGE tourism analysis and policy modelling. In International handbook on the economics of tourism.
- Dwyer, L. and Forsyth, P. (eds, 2006) International Handbook on the Economics of Tourism. Chapter 14. Blake, A., Gillham, J. and Sinclair, M., T., CGE tourism analysis and policy modelling. http://www.pua.edu.eg/PUASite/uploads/file/Tourism/Fall%202013/THM%20241/ebooksclub.org__International_Handbook_on_the_Economics_of_Tourism.pdf#page=320
- Keskinarkaus, S., Matilainen, A., & Kurki, S. 2009. Metsästysmatkailu ja sen kestävyys valtion mailla, Vol. 18. Seinäjoki, Finland: Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti.
- Matilainen, A., & Keskinarkaus, S. 2010. The economic role of hunting tourism –examples from Northern areas, Reports: University of Helsinki, Ruralia Institute.
- Rutherford Thomas F. and Törmä Hannu (2010). Efficiency of Fiscal Measures in Preventing Out Migration from North-Finland. Regional Studies Vol. 44.4, 465 - 475. <http://www.helsinki.fi/ruralia/research/regfin.htm>
- Sarajärvi, K. (2014). Wildlife-matkailun aluetaloudelliset vaikutukset – Tarkastelussa kalastus- ja metsästysmatkailu Lapin ja Kainuun maakunnissa. Tutkielma, Oulun yliopisto, maantieteen laitos.
- Toivanen, A.-L. 2009. Suomalainen metsästäjä 2008. Riista- ja kalatalous -selvityksiä 19/2009. RKTL, Helsinki.
- Törmä H. and Zawalinska K. (2010). Methodological description of the CGERegEU model. FP7 CAPRI-RD project, Deliverable 3.2.2. Available from <http://www.ilr.uni-bonn.de/agpo/rsrch/capri-rd/docs/d3.2.2.pdf>
- Törmä H. and Zawalinska K. (2011). Final documentation of the CGERegEU+ model. FP7 CAPRI-RD project, Deliverable 3.2.3. Available from <http://www.ilr.uni-bonn.de/agpo/rsrch/capri-rd/docs/d3.2.3.pdf>
- Törmä H., Zawalinska K., Blanco-Fonseca M., Ferrari E. and Jansson T. (2010). Regional CGE model layout with a focus on integration with the partial equilibrium models and modelling of RD measures. FP7 CAPRI-RD project, CAPRI-RD Deliverable 3.2.1. <http://www.ilr.uni-bonn.de/agpo/rsrch/capri-rd/docs/d3.2.1.pdf>
- Törmä Hannu (2008). Do Small Towns Development Projects Matter, and Can CGE Help? Journal of Spatial Economic Analysis Vol. 3, No. 2, 247 - 268. <http://www.helsinki.fi/ruralia/research/regfin.htm>
- World Travel & Tourism Council (2014). Economic impact 2014 Finland. http://www.pua.edu.eg/PUASite/uploads/file/Tourism/Fall%202013/THM%20241/ebooksclub.org__International_Handbook_on_the_Economics_of_Tourism.pdf#page=320
- ÅSUB (2014). Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2013. http://www.asub.ax/files/rapport_2014_1.pdf

LIITE 1A. Tutkimukseen osallistuneiden metsästäjien lähtömaakuntien ja lupamaakuntien väliset yhteydet

Lupamaakunta Lähtömaakunta	Kanta- Häme n=19	Pirkan- maa n=202	Etelä- Savo n=88	Pohjois- Savo n=178	Pohjois- Karjala n=895	Keski- Suomi n=468	Keski- Pohjan- maa n=142	Pohjois- Pohjan- maa n=836	Kainuu n=1291	Lappi n=1781	Poron- hoito- alue* n=236	Vähäisen lupamyynnin alueet n=238
Uusimaa	79 %	24 %	27 %	16 %	17 %	18 %	19 %	13 %	17 %	18 %	7 %	40 %
Varsinais-Suomi	5 %	5 %	2 %	2 %	2 %	3 %	4 %	2 %	3 %	3 %	2 %	7 %
Satakunta	-	4 %	1 %	2 %	<1%	<1%	3 %	1 %	1 %	2 %	3 %	4 %
Kanta-Häme	5 %	3 %	3 %	-	2 %	3 %	1 %	2 %	2 %	2 %	2 %	5 %
Pirkanmaa	-	58 %	2 %	2 %	3 %	12 %	9 %	3 %	5 %	6 %	9 %	16 %
Päijät-Häme	11 %	1 %	5 %	1 %	4 %	2 %	2 %	1 %	2 %	2 %	>0 %	5 %
Kymenlaakso	-	-	5 %	1 %	4 %	>0 %	<1%	<1%	2 %	2 %	<1%	>0 %
Etelä-Karjala	-	-	17 %	-	2 %	<1%	-	<1%	2 %	2 %	<1%	<1%
Etelä-Savo	-	-	17 %	2 %	4 %	<1%	<1%	1 %	4 %	3 %	3 %	>0 %
Pohjois-Savo	-	<1%	14 %	65 %	24 %	4 %	6 %	9 %	25 %	9 %	8 %	3 %
Pohjois-Karjala	-	<1%	5 %	6 %	28 %	<1%	<1%	1 %	4 %	2 %	4 %	>0 %
Keski-Suomi	-	1 %	-	-	3 %	51 %	27 %	6 %	4 %	6 %	2 %	11 %
Etelä-Pohjanmaa	-	<1%	-	-	<1%	2 %	2 %	1 %	<1%	2 %	5 %	2 %
Pohjanmaa	-	<1%	-	-	>0 %	2 %	12 %	<1%	1 %	<1%	>0 %	3 %
Keski-Pohjanmaa	-	-	-	-	<1%	-	5 %	<1%	>0 %	<1%	<1%	-
Pohjois-Pohjanmaa	-	<1%	2 %	2 %	2 %	>0 %	7 %	53 %	13 %	15 %	19 %	3 %
Kainuu	-	-	-	1 %	<1%	<1%	-	1 %	12 %	3 %	11 %	-
Lappi	-	-	-	-	<1%	-	-	1 %	1 %	21 %	22 %	-
Summa	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

*Karhumetsästys

LIITE 2. Metsähallituksen myymät luvat vuonna 2013

	Virkistys- kalastus	Kanalinnun- metsästys	Vesilintujen ja jänisten metsästys	Pienriistan kausiluvat	Karhun- metsästys	Hirven- metsästys
Varsinais-Suomi	1878	0	11	0	0	0
Satakunta	0	224	197	37	0	0
Kanta-Häme	4096	444	746	0	0	0
Pirkanmaa	1604	1213	456	198	0	122
Päijät-Häme	0	205	174	0	0	0
Kymenlaakso	572	0	0	0	0	0
Etelä-Savo	3825	924	495	0	0	57
Pohjois-Savo	1123	1864	388	150	0	100
Pohjois-Karjala	9235	4742	782	812	856	540
Keski-Suomi	3047	2878	1520	400	0	207
Etelä-Pohjanmaa	0	414	113	62	0	49
Keski-Pohjanmaa	0	920	264	108	39	183
Pohjois-Pohjanmaa	4386	5542	1100	142	0	2805
Kainuu	9819	9031	1035	113	374	3959
Lappi	23638	12354	1114	285	0	6081
Poronhoitoalue	-	-	-	-	1634	-
YHTEENSÄ	63223	40755	8395	2307	2903	14103

LIITE 3. Metsästys- ja kalastusmatkailijoiden osuudet lupamyynnistä

	Kanalinnun- metsästäjät	Vesilintujen ja jänisten metsästäjät	Pienriistan metsästäjät (kausilupa)	Karhun- metsästäjät	Hirven- metsästäjät	Virkistys- kalastajat
Varsinais-Suomi	-	25 %	-	-	-	43 %
Satakunta	84 %	53 %	95 %	-	-	-
Kanta-Häme	82 %	67 %	-	-	-	77 %
Pirkanmaa	42 %	35 %	20 %	-	27 %	16 %
Päijät-Häme	86 %	94 %	-	-	-	-
Kymenlaakso	-	-	-	-	-	40 %
Etelä-Savo	77 %	84 %	-	-	30 %	51 %
Pohjois-Savo	24 %	12 %	11 %	-	37 %	75 %
Pohjois-Karjala	77 %	62 %	55 %	77 %	65 %	65 %
Keski-Suomi	50 %	42 %	38 %	-	84 %	53 %
Etelä-Pohjanmaa	94 %	78 %	81 %	-	80 %	-
Keski-Pohjanmaa	99 %	92 %	91 %	83 %	86 %	-
Pohjois-Pohjanmaa	57 %	49 %	33 %	43 %	46 %	66 %
Kainuu	94 %	85 %	78 %	71 %	77 %	66 %
Lappi	87 %	75 %	14 %	41 %	67 %	78 %

LIITE 4A. Metsästys- ja kalastusmatkailijoiden keskimääräinen rahankäyttö lupamaakunnissa

Taulukossa esitetyt luvut euroa/maakunta/lupa (pyöristetty)

		Varsinais-Suomi	Satakunta	Kanta-Häme	Pirkanmaa	Päijät-Häme	Kymenlaakso	Etelä-Savo	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Keski-Suomi	Etelä-Pohjanmaa	Keski-Pohjanmaa	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu	Lappi
Kanalinunnetäätys (lyhytaikainen lupa)	Majoitus	.	32	22	31	8	.	8	37	58	29	54	51	58	53	76
	Ruoka- ja päivittäistavarat	.	45	19	43	21	.	34	48	64	49	56	43	73	71	94
	Kahvila- ja ravintola-ostokset	.	6	5	6	2	.	5	8	10	7	3	8	14	12	25
	Polttoaineet	.	29	17	29	12	.	25	39	48	34	34	35	49	48	63
	Paikallismatkat	.	0	0	0	0	.	0	0	1	0	0	1	3	1	4
	Kalastuspalvelut	.	0	2	0	0	.	0	0	1	0	0	0	1	1	5
	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	.	0	3	0	0	.	2	0	2	2	1	1	1	2	3
	Muut ostot ja menot	.	2	2	3	1	.	1	8	15	5	14	2	5	6	8
	Summa	.	114	70	112	44	.	75	140	199	126	162	141	204	194	278
Vesiliintujen ja jäisten metsäätys (lyhytaikainen lupa)	Majoitus	0	0	5	63	0	.	0	10	41	24	0	44	35	38	40
	Ruoka- ja päivittäistavarat	11	40	8	53	10	.	28	32	47	38	35	60	44	75	91
	Kahvila- ja ravintola-ostokset	0	0	5	0	0	.	6	6	9	3	0	5	7	9	18
	Polttoaineet	10	40	7	37	0	.	19	35	53	21	20	29	40	39	79
	Paikallismatkat	0	0	0	0	0	.	0	0	0	0	0	0	4	1	11
	Kalastuspalvelut	0	0	0	0	0	.	0	0	1	0	0	0	0	0	1
	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	0	0	0	0	0	.	0	0	2	0	0	2	0	0	1
	Muut ostot ja menot	0	0	0	8	0	.	0	0	1	4	0	5	2	0	9
	Summa	21	80	25	161	10	.	53	83	154	90	55	145	132	162	250

46 METSÄHALLITUKSEN METSÄSTYS- JA KALASTUSLUPA-ASIAKKAIDEN RAHANKÄYTÖN ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET
 URSZULA ZIMOCZ, HANNU TÖRMÄ, SUSANNA KESKINARKAUS, MIKKO RAUTIAINEN JA JOUKO KINNUNEN

		Varsinais-Suomi	Satakunta	Kanta-Häme	Pirkanmaa	Päijät-Häme	Kymenlaakso	Etelä-Savo	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Keski-Suomi	Etelä-Pohjanmaa	Keski-Pohjanmaa	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu	Lappi
Pienriistanmetsästyksen (kausilupa)	Majoitus	.	147	.	317	.	.	.	22	118	122	34	161	23	38	95
	Ruoka- ja päivittäistavarat	.	340	.	272	.	.	.	308	236	170	120	185	98	304	239
	Kahvila- ja ravintola-ostokset	.	42	.	15	.	.	.	35	39	21	36	21	8	33	40
	Polttoaineet	.	239	.	320	.	.	.	227	172	105	155	178	56	192	119
	Paikallismatkat	.	0	.	0	.	.	.	0	2	0	0	0	0	0	4
	Kalastuspalvelut	.	0	.	0	.	.	.	0	0	5	0	0	0	2	7
	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	.	8	.	0	.	.	.	42	8	0	3	3	4	5	20
	Muut ostot ja menot	.	21	.	16	.	.	.	7	10	3	18	8	0	39	13
	Summa	.	797	.	940	.	.	.	641	585	426	366	556	189	613	537
Hirvenmetsästyksen	Majoitus	.	.	.	0	.	.	166	0	123	94	0	128	157	189	194
	Ruoka- ja päivittäistavarat	.	.	.	60	.	.	303	114	175	44	60	108	198	227	299
	Kahvila- ja ravintola-ostokset	.	.	.	18	.	.	126	53	30	22	18	43	60	57	64
	Polttoaineet	.	.	.	40	.	.	523	144	58	26	40	101	141	216	229
	Paikallismatkat	.	.	.	0	.	.	51	0	0	0	0	15	19	4	24
	Kalastuspalvelut	.	.	.	0	.	.	50	0	2	9	0	39	21	9	34
	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	.	.	.	0	.	.	0	0	0	0	0	14	10	9	9
	Muut ostot ja menot	.	.	.	0	.	.	0	0	104	0	0	38	30	36	26
	Summa	.	.	.	118	.	.	1219	311	492	195	118	486	636	747	879

METSÄHALLITUKSEN METSÄSTYS- JA KALASTUSLUPA-ASIAKKAIDEN RAHANKÄYTÖN ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET 47
 URSZULA ZIMMICH, HANNU TÖRMÄ, SUSANNA KESKINARKAUS, MIKKO RAUTIAINEN JA JOUKO KINNUNEN

		Varsinais-Suomi	Satakunta	Kanta-Häme	Pirkanmaa	Päijät-Häme	Kyminlaakso	Etelä-Savo	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Keski-Suomi	Etelä-Pohjanmaa	Keski-Pohjanmaa	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu	Lappi
Karhunmetsästys	Majoitus	145	.	.	102	254	223	254
	Ruoka- ja päivittäistavarat	303	.	.	283	455	428	455
	Kahvila- ja ravintola-ostokset	65	.	.	42	101	97	101
	Polttoaineet	279	.	.	269	438	393	438
	Paikallismatkat	3	.	.	0	21	22	21
	Kalastuspalvelut	17	.	.	0	93	70	93
	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	4	.	.	0	10	17	10
	Muut ostot ja menot	57	.	.	36	53	66	53
	Summa	873	.	.	732	1425	1316	1425
Virkistyskalastus	Majoitus	29	.	9	6	.	0	19	19	19	17	.	.	38	60	63
	Ruoka- ja päivittäistavarat	39	.	24	71	.	40	25	25	47	31	.	.	49	63	76
	Kahvila- ja ravintola-ostokset	5	.	6	21	.	0	13	13	12	5	.	.	19	14	25
	Polttoaineet	16	.	11	36	.	30	21	21	29	19	.	.	42	39	52
	Paikallismatkat	0	.	0	1	.	0	0	0	0	0	.	.	0	1	19
	Kalastuspalvelut	2	.	1	0	.	0	1	1	0	1	.	.	0	1	8
	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	2	.	0	5	.	0	5	5	2	2	.	.	5	3	2
	Muut ostot ja menot	4	.	4	0	.	0	1	1	3	2	.	.	4	3	8
	Summa	97	.	55	140	.	70	85	85	112	77	.	.	157	184	253

LIITE 4B. Maakunnan metsästäjien ja kalastajien keskimääräinen rahankäyttö lupamaakunnissa

Taulukossa esitetyt luvut euroa/maakunta/lupa (pyöristetty)

		Varsinais-Suomi	Satakunta	Kanta-Häme	Pirkanmaa	Päijät-Häme	Kymenlaakso	Etelä-Savo	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Keski-Suomi	Etelä-Pohjanmaa	Keski-Pohjanmaa	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu	Lappi
Kanalinnunmetsästyksen (vhytaikainen lupa)	Majoitus	.	7	0	8	0	.	2	4	20	7	13	14	9	10	35
	Ruoka- ja päivittäistavarat	.	9	20	17	3	.	19	13	39	27	40	22	37	35	63
	Kahvila- ja ravintola-ostokset	.	3	0	2	5	.	5	2	4	3	14	0	6	4	10
	Polttoaineet	.	18	22	18	12	.	35	21	31	23	22	20	24	23	44
	Paikallismatkat	.	0	0	2	0	.	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	Kalastuspalvelut	.	0	0	0	0	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	.	0	0	0	0	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Muut ostot ja menot	.	0	0	2	0	.	0	1	3	2	0	0	1	3	5
	Summa	.	37	42	49	20	.	61	41	97	62	89	56	78	75	157
Vesiliittujen ja jäenisten metsästyksen (vhytaikainen lupa)	Majoitus	0	0	3	0	0	.	0	0	11	6	0	0	8	9	2
	Ruoka- ja päivittäistavarat	52	48	23	23	32	.	32	32	35	29	15	32	24	27	45
	Kahvila- ja ravintola-ostokset	1	2	1	0	2	.	2	2	0	3	0	2	5	3	4
	Polttoaineet	39	17	15	15	29	.	29	29	33	28	10	29	23	20	42
	Paikallismatkat	0	0	0	0	0	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kalastuspalvelut	0	0	0	0	0	.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	0	0	0	0	0	.	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	Muut ostot ja menot	8	0	0	3	0	.	0	0	0	1	0	0	2	9	7
	Summa	100	67	42	41	63	.	63	63	79	67	25	63	63	68	100

METSÄHALLITUKSEN METSÄSTYS- JA KALASTUSLUPA-ASIAKKAIDEN RAHANKÄYTÖN ALUETALOULLISET VAIKUTUKSET 49
 URSZULA ZIMMICH, HANNU TÖRMÄ, SUSANNA KESKINARKAUS, MIKKO RAUTIAINEN JA JOUKO KINNUNEN

		Varsinais-Suomi	Satakunta	Kanta-Häme	Pirkanmaa	Päijät-Häme	Kymenlaakso	Etelä-Savo	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Keski-Suomi	Etelä-Pohjanmaa	Keski-Pohjanmaa	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu	Lappi
Pienriistanmetsästys (kausilupa)	Majoitus	.	100	.	59	.	.	.	18	54	9	75	75	34	119	35
	Ruoka- ja päivittäistavarat	.	200	.	139	.	.	.	206	225	144	185	185	139	261	110
	Kahvila- ja ravintola-ostokset	.	53	.	11	.	.	.	25	18	19	40	40	10	56	25
	Polttoaineet	.	300	.	178	.	.	.	189	225	136	195	195	118	261	145
	Paikallismatkat	.	0	.	7	.	.	.	0	0	0	0	0	0	0	0
	Kalastus-palvelut	.	0	.	0	.	.	.	0	0	0	0	0	0	7	0
	Muut ohjelma- ja virkistys-palvelut	.	0	.	0	.	.	.	0	11	0	0	0	0	0	0
	Muut ostot ja menot	.	36	.	25	.	.	.	16	36	8	22	22	8	69	5
	Summa	.	689	.	419	.	.	.	454	569	31	517	517	309	773	320
Hirvenmetsästys	Majoitus	.	.	.	49	.	.	56	0	160	0	0	0	60	37	86
	Ruoka- ja päivittäistavarat	.	.	.	166	.	.	162	45	416	91	91	110	305	314	368
	Kahvila- ja ravintola-ostokset	.	.	.	52	.	.	43	17	43	17	17	25	42	48	65
	Polttoaineet	.	.	.	181	.	.	151	50	336	106	106	185	386	454	328
	Paikallismatkat	.	.	.	0	.	.	17	0	0	0	0	0	28	8	1
	Kalastus-palvelut	.	.	.	527	.	.	7	0	10	0	0	0	38	24	25
	Muut ohjelma- ja virkistys-palvelut	.	.	.	27	.	.	10	0	0	0	0	0	8	4	19
	Muut ostot ja menot	.	.	.	218	.	.	23	0	11	0	0	0	26	99	96
	Summa	.	.	.	1220	.	.	469	112	976	214	214	320	893	988	988

50 METSÄHALLITUKSEN METSÄSTYS- JA KALASTUSLUPA-ASIAKKAIDEN RAHANKÄYTÖN ALUETALOUDELLISET VAIKUTUKSET
 URSZULA ZIMOCZ, HANNU TÖRMÄ, SUSANNA KESKINARKAUS, MIKKO RAUTIAINEN JA JOUKO KINNUNEN

		Varsinais-Suomi	Satakunta	Kanta-Häme	Pirkanmaa	Päijät-Häme	Kymenlaakso	Etelä-Savo	Pohjois-Savo	Pohjois-Karjala	Keski-Suomi	Etelä-Pohjanmaa	Keski-Pohjanmaa	Pohjois-Pohjanmaa	Kainuu	Lappi
Karhunmetsästy	Majoitus	89	.	.	0	79	59	79
	Ruoka- ja päivittäistavarat	294	.	.	35	428	168	428
	Kahvila- ja ravintola-ostokset	28	.	.	0	47	34	47
	Polttoaineet	326	.	.	125	515	246	515
	Paikallismatkat	1	.	.	0	0	0	0
	Kalastuspalvelut	18	.	.	0	6	4	6
	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	9	.	.	0	6	4	6
	Muut ostot ja menot	66	.	.	0	91	20	91
	Summa	831	.	.	160	1172	535	1172
Virkistyskalastus	Majoitus	10	.	35	10	.	0	8	8	5	2	.	.	13	13	28
	Ruoka- ja päivittäistavarat	29	.	16	21	.	30	18	18	23	19	.	.	43	14	56
	Kahvila- ja ravintola-ostokset	16	.	5	2	.	10	3	3	2	2	.	.	11	2	10
	Polttoaineet	24	.	14	12	.	20	12	12	19	17	.	.	29	12	40
	Paikallismatkat	0	.	0	0	.	0	0	0	0	0	.	.	0	0	2
	Kalastuspalvelut	1	.	0	0	.	0	0	0	0	0	.	.	0	0	4
	Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut	2	.	0	0	.	0	1	1	0	0	.	.	3	0	1
	Muut ostot ja menot	9	.	3	0	.	0	3	3	7	5	.	.	2	3	9
	Summa	91	.	73	45	.	60	45	45	56	45	.	.	101	44	150

LIITE 5. Esimerkkikysely

LUPAMETSÄSTYS METSÄHALLITUKSEN ALUEILLA VUONNA 2013

Seuraavat kysymykset koskevat viimeisintä metsästysmatkaa, jonka teit Metsähallituksen lupa-alueelle. Jos teit kuluvan syksyn aikana useampia matkoja, vastaa vain viimeisimmän matkan osalta.

Voit siis saada viestin kyselystä useamman kerran, sillä se lähetetään aina luvan päätyttyä. Pyydämmekin vastaamaan erikseen jokaisen metsästysmatkasi osalta – samalla myös mahdollisuutesi voittaa palkintoja paranevat!

- Viimeisimmän metsästyslupasi ID-numero. (Koskee vain mobiililupia! Löydät ID-numeron luvastasi. Mikäli lupa ei ole tallessa, voit ohittaa kysymyksen)

- Minkä tyyppinen metsästyslupa sinulla oli voimassa matkasi aikana? Valitse yksi seuraavista
 - Pienriista: kanalintulupa
 - Pienriista: vesilintu- ja jänislupa
 - Pienriista: nuorisolupa
- Millä Metsähallituksen alueella viimeisin lupasi oli voimassa? Valitse yksi seuraavista. Voit tarkistaa alueen nimen ja numeron metsästyslupastasi tai osoitteessa Eräluvafin.
- Kuinka kauan viimeisin yksittäinen metsästyslupasi oli voimassa? Valitse yksi seuraavista
 - Luokitus: 1 vrk, 2 vrk, 3 vrk, 4 vrk, 5 vrk, 6 vrk, 7 vrk,
- Montako Metsähallituksen erillistä metsästyslupaa ostit yhteensä viimeisimmän matkasi aikana?
 - Luokitus: 1, 2, 3, 4, 5 ja yli 5
- Kuinka paljon aikaa käytit lupa-alueelle matkustamiseen? (meno- ja paluumatka yhteensä)
 - Luokitus: vähemmän kuin 1 vuorokautta, 1, 2, 3, 4, 5, yli 5 vuorokautta
- Montako vuorokautta matkasi kokonaisuudessaan kesti? (mukaan lukien meno- ja paluumatkaan käytetty aika/päivät)
 - Luokitus: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8-14, 15-20, 21-31, yli kuukauden
- Kuinka pitkä matka maanteitse metsästysalueelle tulee kotoasi kilometreinä?
 - Luokitus ensin 50 km:n välein 500 kilometriin asti, sen jälkeen 100 km:n välein 1000 kilometriin asti, jonka jälkeen luokat 1001-1200, 1201-1500 ja yli 1500.
- Mikä oli matkasi ensisijainen tarkoitus?
 - Metsästys lupa-alueella
 - Metsästys sekä jokin muu toiminta tai kohde
 - Muut kuin metsästyksen liittyvät asiat, päätös metsästyksestä tehtiin vasta paikan päällä
- Kenen kanssa ensisijaisesti kävit metsästysmatkalla?
 - Yksin
 - Kavereiden kanssa
 - Oman perheen kanssa
 - Liikekumppaneiden kanssa
 - Muu: kenen?
 - Henkilömäärä yhteensä _____, joista alle 15-vuotiaita _____ henkilöä

11. Kuinka monta yötä vietit seuraavissa majoitusmuodoissa matkasi aikana? Lupamaakunnalla tarkoitetaan maakuntaa/maakuntia, joissa lupa oli voimassa. Maakuntarajat voit tarkistaa täältä.

	Lupamaakunnassa	Lupamaakunnan ulkopuolella
Oma mökki		
Vuokramökki		
Hotelli		
Asuntoauto tai -vaunu		
Oma majoite (teltta tms.)		
Autio- tai vuokratupa		
Ystävän tai sukulaisen luona		
Muu, mikä? _____		

En yöpynyt matkan aikana

METSÄSTYSMATKAN ARVIOIDUT KUSTANNUKSET

12. Arvioi, kuinka paljon rahaa käytit kyseessä olleella metsästysmatkalla.

- Ilmoita ainoastaan oma henkilökohtainen kulutuksesi.
- *Arvioi kulut koko matkan osalta. Jos olit esimerkiksi viikon reissussa, arvioi kulut koko viikon osalta sekä lupamaakunnassa että lupamaakunnan ulkopuolella. Arvioi siis kulusi siltä ajalta, kun lähdet kotoa ja palaat takaisin kotiin.*
- Lupamaakunnalla tarkoitetaan maakuntaa/maakuntia, joissa lupa oli voimassa. Maakuntarajat voit tarkistaa täältä.
- Lupamaakunnan ulkopuoliset kulut on jaettu lähtöalueen kuluihin ja matkan varrella syntyneisiin kuluihin. Jos ostat jotain esimerkiksi kotipaikkakunnaltasi tai matkan varrelta (lupamaakunnan ulkopuolella!), merkitse ne erikseen.
- *Mikäli matkustat ainoastaan lupamaakunnassa, ei sinun tarvitse arvioida lupamaakunnan ulkopuolisia kuluja (lähtöalue tai matkan varrella).*
- *Jos olet tehnyt kesän tai syksyn aikana useamman metsästysmatkan, arvioi kulutus nimenomaan **viimeisimmän metsästysmatkasi** osalta.*
- *Voit halutessasi katsoa esimerkin ja täyttöohjeen täältä! http://www.eraluvat.fi/media/esimerkki_rahankaytto_aluetaloustutkimus.pdf*
- **HUOM!** *Mikäli sinulla ei ole johonkin kohtaan kuuluvia kuluja, kirjaa kyseiseen kohtaan 0 (nolla).*

	Lupamaa-kunnassa, €	Matkan varrella, €	Lähtöalueella, €
Majoitus			
Ruoka- ja päivittäistavarat			
Kahvila- ja ravintolaostokset			
Polttoainekulut			
Paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat, lentokuljetukset)			
Metsästyspalvelut (esim. opastus, saaliin käsittely, ostetut kuljetukset)			
Muut ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. opastetut retket, pääsymaksut harrastepaikkoihin, tilaisuuksiin ja näyttelyihin, sauna)			
Metsästysluvat			
Muut ostot ja menot (esim. auton siirtopalvelu, varusteiden ja välineiden vuokrat, kalastusvälineet, matkamuistot)			

TAUSTATIEDOT

13. Pysyvän asuinpaikkasi asuinkunta

14. Sukupuoli

- Mies
- Nainen

15. Ikäluokka

- Alle kouluikäiset
- 6-15-vuotiaat
- 16-24-vuotiaat
- 25-44-vuotiaat
- 45-64-vuotiaat
- 65-74-vuotiaat
- 75 vuotta tai vanhemmat

16. Talutesi yhteenlasketut vuositulot (brutto) vuonna 2012

- 0 – 9 999 €
- 10 000 – 24 999 €
- 25 000 – 39 999 €
- 40 000 – 54 999 €
- 55 000 – 69 999 €
- 70 000 – 84 999 €
- 85 000 – 99 999 €
- 100 000 – 149 000 €
- 150 000 – 199 999 €
- 200 000 € -

17. Avoin palautteesi ja kommentit

18. Yhteystiedot (mikäli haluat osallistua palkintojen arvontaan)

WWW.HELSINKI.FI/RURALIA

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI